

VISUELLT

Meddelanden från Västerbottens Idrotts-historiska Sällskap

ALL-Sport
Nr: 6 1948

Arne Åhman blev svensk rekordhållare och olympisk guldmedaljör i tresteg med 15,40 m vid OS i London 1948.

Foton från från Idrottscaféträffar

Foton: Ivar Söderlind

Till vänster Bertil Olofsson och Martin Lundström samt till höger Arne Åhman vid caféträffen i Umeå den 16 mars 2004.

Fr. v: VIS:s ordförande Bengt Forsman, Margareta och Lennart "Lill-Järven" Larsson vid idrottscafé i Granbergstråk den 7 september 2004

VISUELLT nr 29 *november 2004 * 2/2004

Utgiven av Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap. ISSN 1100-2411.

Omslagets första sida: Arne Åhman i sitt segerhopp på 15.40 vid OS i London 1948 (ur All Sport nr 8 1948).

Omslagets andra sida: foton från de senaste cafeträffarna.

Omslagets tredje sida: IFK Holmsunds fotbollslag 1947 (ut Rekord - Magasinet Idrottsalbum nr 40 1947).

Omslagets fjärde sida: Arne Åhman (ur Rekord-Magasinet nr 10 1948)

I N N E H Å L L	Sid
Redaktionellt	2
Idrottscafé i Umeå med Arne Åhman den 16 mars 2004	4
<i>av Lennart Jonsson</i>	
Arne Åhman - olympisk guldmedaljör i tresteg <i>av Ivar Söderlind</i>	6
Alvar "Lia" Johnson - en legend som idrottsledare <i>av Henry Lövbom</i>	13
Idrottshistorier berättade <i>av Lennart Forsberg och Ivar Söderlind</i>	16
Morö BK:s besök i Lofoten 1954 <i>av Birger "Bibo" Boström</i>	20
Avtäckning av minnesplatta vid Norrbyskärs Kägelbana den 6 juli 2004	24
<i>av Lennart Jonsson</i>	
Idrottscafé i Granbergsträsk med "Lill-Järven" <i>av Lennart Jonsson</i>	26
Norrbyskärs IK - Hörnefors IF 1935 - en fotbollsmatch med förhinder	28
<i>av Lennart Jonsson</i>	
Tre månaders avstängning från fotboll 1935 <i>av Lennart Jonsson</i>	31
Svar på "Limerickar om idrottskändisar - läsartävling" <i>av Lennart Forsberg</i>	32
Takt och ton i idrotten <i>av Lennart Forsberg</i>	37
Frågesport. Vem är det? Smeknamn 2004:1 <i>av Åke Forsberg</i>	39
Smeknamn/öknamn inom idrotten <i>av Ivar Söderlind</i>	40
Lokala idrottsammanslutningar i Västerbotten 1955-1960	43
Umeå Gymnastikförening bildad 1881 - länets äldsta idrottsförening	47
<i>av Ivar Söderlind</i>	
Aktuella meddelanden	51
In memoriam	56
Lennart Magnusson	
Sven Erik Fahlman	
Bjarne Andersson	
Rekords Idrottsalbum: Stjärnor i rampluset IFK Holmsund	60
(ur Rekord-Magasinet nr 40 1947)	

Redaktionellt

För andra gången trycks Visuellt på IFK Umeås kansli intill Vildmannavallen. Som vanligt har vi haft professionell hjälp av Anders Rönnlund som svarat för redigering och layout. Även Thomas Eriksson, Harry Karlsson och Mats Bäckström på kansliet har varit till stor hjälp, tack för det!

VIS:s sekreterare Lennart Jonsson inleder med att rapportera från den trevliga idrottscafeträffen med olympiske guldmedaljören Arne Åhman den 16 mars 2004. Ivar kompletterar med ytterligare fakta i form av text och bilder om spänstfenomenet Arne. Lennart berättar även från Idrottscafeträffen i Granbergsträsk den 7 september med skidlegendaren ”Lill-Järven” Larsson och från avtäckningen av minnesplattan vid Norrbyskärs Kägelbana den 6 juli. Avtäckningen var en bekräftelse på att kägelbanan på forna sågverksön är en av Sveriges 100 mest intressanta idrottsanläggningar. Lennart har även hunnit skriva om den märkliga fotbollsmatchen mellan Norrbyskärs och Hörnefors i september 1935 som avgjordes i en fruktansvärd storm. Matchen avbröts i andra halvlek då Hörnefors endast hade fem spelare kvar på plan! Domaren i denna match, Almer Sandgren från Sandvik, hade två veckor tidigare anmält Gösta Åström, Holmsund till Västerbottens Fotbollsforbund (VFF) för olämpligt uppträdande för vilket Gösta dömdes till tre månaders avstängning. Lennart berättar i en artikel om Gösta och hans senare framgångsrika karriär som fotbollsdomare och ledamot i VFF:s styrelse under 26 år. Birger ”Bibo” Boström minns de glada fotbollsåren på 1950-talet genom sin skildring av Morö BK:s fotbollsturne i Lofoten, Norge 1954.

En ”höjdare” i detta nummer av Visuellt är Henry Lövboms nyskrivna berättelse om den legendariske idrottsledaren Alvar ”Lia” Jonsson. Tidigare NV-journalisten Åke ”Fotrex” Forsberg återkommer för sista gången med sin omtyckta frågesport om smeknamn på västerbottniska idrottsmän. Ivar Söderlind berör i en artikel samma intressanta tema utifrån forskning på området genom att berätta om en studie av smeknamn/öknamn på dagstidningarnas sportsidor. Lennart Forsberg presenterar vilka kändisar det handlade om i hans minst sagt kluriga limerickar i förra numret. Han berättar också i sin artikel ”Takt och ton i idrotten” om idrottare som spelat in grammofonskivor och stått på folkparksscener. Lennart har även hunnit med att tillsammans med Ivar Söderlind plocka fram ett antal sanna och kanske mindre sanna historier från sportens värld. Ivar bidrar vidare med en artikel om Umeå Gymnastikförening bildad 1881 länets första egentliga idrottsförening (icke skytteförening) med förutom gymnastik även skidor på programmet.

I den kronologiska redovisningen av idrottsföreningar/skytteföreningar i länet har Ivar nu nått fram till andra delen av 1950-talet.

Nästa nummer av Visuellt planerar vi att ge ut i slutet av mars 2005. Då kommer Lennart Jonssons rapporter från höstens idrottscaféträffar i Umeå den 12 oktober med Jonny Hjelm (damfotboll) och 2 november med Börje Sandgren (Västerbottens Fotbollsförbund 60 år). Han rapporterar då även från caféträffarna våren 2005 med IFK Holmsund den 8 februari och Bureå IF den 15 mars. Vidare bidrar Stig-Henrik Viklund med en artikel om "täflingar" i allmän idrott kring sekelskiftet 1900 i norra länsdelen och Ivar med en artikel om Umeå Idrottsförening som var verksam omkring år 1900. Henry Lövbom fortsätter sin artikelserie om "Stjärnor från förr" och han ger även "inside information" om Skogskarlarnas Klubb i Västerbotten som fyllde 60 år nyårsdagen 2005. Bruno Lundström kommer eventuellt med en artikel om när han var reporter vid Londonolympiaden 1948 (mycket intressant). Men det finns plats för ytterligare bidrag. Som vanligt uppmanar vi ännu fler VIS-medlemmar (särskilt från inlandet) att bidra med artiklar, historier, notiser, bilder/fotografier och tips på intressant idrottshistoriskt material. Ni som har idrottsfotografier liggande i Era byrålådor - hör av er till oss! En viktig del av vår verksamhet är bilddokumentation. Sakerligen kan du som är idrottsintresserad hjälpa oss att skapa ett högintressant bildarkiv.

Umeå i slutet av november 2004

Ivar Söderlind
Gökropsv 5 B
906 51 UMEÅ
Tel 090/786 54 57
E-post: ivar.soderlind@soc.umu.se

Lennart Jonsson
Bruksgatan 25 D
910 20 HÖRNEFORS
Tel 0930/20200
E-post: lennart.jonsson5@spray.se

Idrottscafe i Umeå med Arne Åhman 16 mars 2004

Av Lennart Jonsson

I anslutning till årsmötet den 16 mars berättade Arne Åhman vid ett efterföljande idrottscafé om sitt idrottsliv, där den olympiska guldmedaljen i London 1948 givetvis får betraktas som höjdpunkten. En intressant och väl framförd berättelse som varit värd en större åhörarskara än det dussin som nu bänkat sig i IFK Umeås klubblokal. Däribland ytterligare en guldmedaljör från 1948 i form av Martin Lundström liksom också Arne Åhmans norrländske trestegsförebild Bertil Olofsson.

Lyssnade på radioreferat

Åhmans idrottsintresse väcktes hemma i Nordingrå genom att lyssna på radioreferaten från Berlinolympiaden 1936 och då som elvaåring bestämde sig för: jag skall också stå på en olympisk prisvall ! Han tränade hopp med smärtingskor hemma på gården, och det dröjde inte länge innan han fick vara med i höjdhopp i en klubbmatch mot Brännan i Härnösand. Där fick han för första gången prova att använda spikskor och höjde sitt personrekord med 20 centimeter. Utvecklingen gick vidare med tränarkontakter och kursdeltagande, vilket bl. a ledde till att en del idrottsplatser i Ångermanland fick flytta hopplankan bakåt för att han inte skulle hamna utanför hoppgropan.

Arne Åhman på Stockholms stadion 1949

OS i London 1948

Segrar i såväl SM som landskamper med goda resultat gjorde, att han var kvalificerad för deltagande vid OS i London 1948 både i höjd- och trestegshopp. På rikstränaren Gösse Holmérs inrådan avstod han från höjd för att helt koncentrera sig på tresteg, vilket med facit i hand får anses vara en helt riktig bedömning. Som först startande klämde Arne Åhman till med 15.40 i det första hoppet, vilket också kom att bli segerresultatet för tävlingen. Men sedan kom det verkligt jobbiga: att stå och vänta på om någon annan skulle hoppa längre på en

ansatsbana av kolstybb, som blev allt sämre vad tävlingen led. – Jag tror aldrig, att jag varit så slut någon gång, förklarade den överraskande guldmedaljören. Segern väckte dock inte någon större uppmärksamhet i svensklagret. – Vi var ju så många som var framgångsrika, förklarade guldmannen blygsamt, som också har ett annat trevligt minne med sig från London: att ha sett TV för första gången!

Klarade 199 i höjd

Resultatet från London stod sig länge som svenskt rekord i tresteg, men annars ansåg nog Åhman att höjdhopp var minst lika roligt. Han klarade 1.99 och hade även haft goda möjligheter att spränga den magiska tvåmetersvallen om tekniken varit bättre. Spänsten fanns där och ser så ut att göra fortfarande för Arne Åhman, som utbildade sig till lärare och sedan många år är bosatt i Umeå.

Höftskada satte stopp för tävlandet

Han deltog även i OS i Helsingfors 1952, men dit var jag enligt min egen uppfattning inte kvalificerad ansåg segraren från London. Året efter satte en höftskada definitivt stopp för fortsatt hoppande för Arne Åhman, som givetvis fortfarande följer med vad händer inom idrotten. Han ställer sig dock tveksam till all den show som nu är legio för ett uppnått resultat eller prestation.

-Man "åbäkes" för mycket, utan att ta någon hänsyn till medtävlarna, blir betyget från läraren och föregångaren Arne Åhman.

VIS ordförande Bengt Forsman framförde ett tack för det uppskattade framträdandet och överlämnade en liten gåva.

Intresserade åhörare vid caféträff med Arne Åhman. Fr.v Leif Hellgren, Lars Öster och Sven Rönmark

Arne Åhman - olympisk guldmedaljör i tresteg

Av Ivar Söderlind

Arne Åhman är född den 4 februari 1925 i Nordingrå, Ångermanland. Han tävlade för Nordingrå SK till och med 1952 och sedan under det sista elitaktiva året 1953 för Örebro SK. Han är Stor Grabb nr 129 i svensk friidrott. Arne var ett spänstfenomen av allra största format med personbästa 15.40 i tresteg, 199 i höjd och 731 i längd. Hans största framgång var OS-guldet i tresteg i London 1948 med svenska rekordet 15.40. I tresteg blev han vidare 15:e vid OS 1952, EM-trea 1946, EM-femman 1950 och i höjd EM-tvåa 1950. Till detta kan läggas SM-segrar i tresteg 1946 och 1947 samt SM-guld i höjd 1950. Han deltog i tolv landskamper och segrade åtta gånger.

Kommer från Sveriges vackraste trakt

Arne Åhman är hemmansägare från Nordingrå centralt beläget i Höga Kusten i norra Ångermanland, en trakt som många anser vara Sveriges vackraste. På sina föräldrars gård i dessa vackra omgivningar med skogsstigar, myrar och åkrar tränade unge Arne upp sin spänst tillsammans med två bröder och en syster. Någon egen idrottsplats att träna på fanns inte men enligt en artikel i tidningen All Sport 1950 hade han sitt eget lilla Vålådalen fem steg om knuten.

”Han klär om inne hos mor Hanna och stiger över stätten intill gårdsplanen med ett elegant höjdsprång, varefter han bara behöver hoppa tresteg tre gånger tretton meter för att landa på träningsstigar, som skulle komma Gösta Olander att blekna av avundsjuka. Det är där han har sin egen lilla hoppgröpp där han tränar höjd med med stöttor och stenar som provisoriska höjdhopsställningar och med broder Bengt som glad och god idrottskamrat. På vårkanten innan tävlingarna börjar. Sedan får tävlingen bli träning.”

Det bör tilläggas att år 1951 byggdes det en idrottsplats i Mjällom i Nordingrå, med största säkerhet till följd av Arne Åhmans framgångar.

Arne började tävla tidigt. Via ungdoms- och skoltävlingar blev han alltmer intresserad av idrott. År 1945 gjorde den tunne, slanke pojken med kolsvart hår och bruna ögon sensation genom att fullständigt okänd utanför Ångermanland vinna Junior-SM i tresteg på det ypperliga resultatet 14.79. Därmed tillhörde 20-åringen svenska eliten.

Arne Åhman vid sitt barndomshem i Ådal Nordingrå 1950.

Spänsträning i vacker omgivning.

Mor Hanna serverar sin berömda son.

Arne Åhman t.h. och brodern Bengt t.v. selar av hästen "Lizza".

Bild utan ord.

Brons vid Europamästerskapen 1946

År 1946 i Helsingfors vann Arne tresteg i klassiska Finnkampen på fina 15.01. I sin första stortävling hade han därmed etablerat sig i Europaeliten. Vid SM samma år vann han på nya personrekordet 15.10 och tillhörde en av huvudfavoriterna till Europamästerskapen i Oslo. Efter fem mindre goda hopp visade Arne sin koncentrationsförmåga och ökade trots en ömmande fot till 14.96 i sista hoppet. Det räckte till EM-brons. År 1947 visade Arne glänsande form vid SM och vann mästerskapen på personbästa 15.26. En fotskada gjorde att större delen av säsongen blev spolierad och många fruktade att han inte skulle kunna komma tillbaka. Det visade sig vara överdrivna farhågor och 1948 kvalificerade han sig med glans till Olympiska Spelen i London.

Klassisk svensk idrotthistoria i OS 1948

Trestegstävlingen på Wembley Stadium i London-OS är klassisk svensk idrotthistoria. Redan i första omgången i trestegsfinalens allra första hopp fick Arne upp ett mycket långt hopp. Man hoppade i bokstavsordning och genom att svensken registrerades som "Ahman" fick han hoppa först av alla. I tidningen All Sport nr 5 1948 beskrivs Arnes hopp på ett suveränt sätt:

"Den ranke, granne pojken flyter iväg i en härlig ansats. Långa smidiga, mjuka rådjurskliv - nu är han framme vid plankan. Jag håller andan av upphetsning! Det ser ut att bli övertramp. Arne får en praktfull fullträff, seglar iväg i ett långt perfekt första hopp, studsar ut i andra steget lagom långt, just med den rätta, fina rytmen och kastar upp de smäckra benen i ett magnifikt sluthopp. Ett unisont glädjeskrik bryter löst från svensk-sektionen rakt ovanför hoppgropens kortsida. Själv stirrar jag med hjärtat i halsgropen på funktionären med de två flaggorna. Den vita betyder godkänt hopp, den röda övertramp. Skall det manne bli den röda? Den vita åker upp! Det känns ungefär som man just kommit upp till vattenytan efter en alltför lång djupdykning. Aaah!"

Det var sedan "olidligt" spännade innan man fått klart för sig hur långt svensken hoppat. De funktionärer som skötte uppsättningen av siffrorna på stadion var ovana med metersystemet och visade "15.4". Frågan var vad funktionärerna menade, 15.04 eller 15.40? Inget resultat ropades ut och spänningen var stor hos Arne och övriga svenskar på plats. Så småningom bekräftades att resultatet verkligen var 15.40. Efter en mycket nervös väntan till långt fram på eftermiddagen

visade det sig räcka till segern, men Australiern Avery var nära med sina 15.36 i första hoppet direkt efter Arnes segerhopp då kolstybbsbanan var jämn och fin. Svenskens trestegsguld var det första av totalt tre svenska friidrottsguld i London och glädjen i svenskläget var självklart stor. Arnes trestegskamrater Lennart Moberg och Åke Hallgren tillsammans med de svenska hinderlöparna kunde ge utlopp för sin guldgädje genom att i den tilltagande skymningen hissa Arne högt i skyn. Segerlängden 15.40 var svenskt rekord och överträffade Erik ”Spänst” Svensons gamla rekord på 15.32 satt vid Olympiska Spelen i Los Angeles 1932 där ”Spänst” blev silvermedaljör. Att Arne överträffade sig själv i en olympisk final med svenskt rekord gjorde att han var en het kandidat till Svenska Dagbladets guldmalj 1948. Den utmärkelsen fick i stället Wille Grut, olympisk guldmaljör i Modern Femkamp.

”Alltför mycket spänst”

Arne Åhman ansågs av många vara den spänstigaste idrottsman Sverige någonsin haft, men den medfödda spänsten menade vissa experter även kunde vara ett handikapp för honom. Allt gick så lätt att han inte behövde lära sig tekniken riktigt ordentligt tyckte man och experterna rynkade ibland på näsan åt hans sätt att hoppa som inte var taget direkt ur instruktionsboken. Vid ”Triangeln” mellan Ångermanland, Västerbotten och Norrbotten i Skellefteå 1950 måste avstampsplankan i tresteg flyttas en bit då Arne i annat fall skulle hamnat i gropen vid andra steget. Även i höjd måste extra åtgärder vidtas då Åhman i sin längdhöjdstil riskerade att hoppa ur gropen. Sargen vid gropen kläddes med delar av en gammal brottarmatta för säkerhets skull. Arne segrade sedan i höjd med 185 och tresteg med 14.53.

Arnes fenomenala spänst gjorde att han hade möjlighet att bli svensk mästare i såväl tresteg, längd som höjd och han ansågs splittra sig för mycket. Både 1948 och 1949 startade han i alla tre grenarna. Resultatet blev att han blev utan mästerskap både 1948 och 1949 trots att han båda åren var storfavorit i tresteg och höjd. När tresteg kom som sista hoppgren förlorade han båda åren till sin värsta konkurrent, den utvilade Lennart Moberg. Det bör dock påpekas att Arnes SM-resultat var av god klass med 14.77 1948 och 15.05 1949.

En bragd i Oslo 1949

Arne Åhman gjorde sin kanske bästa idrottsprestation 1949 i Oslo i landskampen mellan Norden och Amerika. Arne var uttagen i både höjd och tresteg. Svenskarna försökte utan att lyckas få programmet ändrat så de båda grenarna skulle gå skilda dagar. Arne själv tyckte att programmet kunde vara som det var. I höjdhopp hade alla tre amerikanerna gjort över 2 meter vid flera tillfällen medan Arne hade 196 som personrekord. I andra hoppet gick han över 198 och de förvånade amerikanerna fick se sig slagna av svensken.

Direkt från höjdhoppet gick Åhman över till tresteget och där blev det i första hoppet 15.33. Därmed var saken klar och han hade vunnit sin andra seger för kvällen. Amerikanska ledare siade att svensken med sin spänst skulle kunna hoppa 210 i höjd och 16 meter i tresteg. Han fick en inbjudan till gratis vistelse vid ett amerikanskt universitet. Den amerikanske tränaren Colson hävdade till och med att Arne skulle kunna göra 8.50 i längd, 2.15 i höjd och 17 meter i tresteg bara han fick honom med till USA. Själv trodde Arne i en intervju 1950 att 15.40 inte var hans maximum i tresteg, det kanske kunde bli 15.60 så småningom, menade han. I höjd påstod IFK Umeås ledare ”Lia” Johnsson och flera andra åskådare att Arne hade höjden inne för 2.04 när han med mycket luft tog 1.98 vid en tävling i Örnsköldsvik 1949.

Sveriges bästa idrottsman

I en landsomfattande omröstning om titeln ”Sveriges bästa idrottsman 1949” vann han överlägset och var på hösten än en gång en allvarlig kandidat till Svenska Dagbladets guldmedalj som detta år gick till kanotisten Gert Fredriksson. Arne var populär inte bara för sina resultat utan även för sitt sätt att vara. I tidningen All Sport nr 7 1950 beskriver artikelförfattaren hur han uppfattar Arne Åhman: *”Jag kände en god skytt en gång. Varje gång han fick stryk berodde det på att det kom en molntapp just som han skulle skjuta. Arne Åhman är inte så. Han tycker att det mesta är bra, och missar han en väntad seger så beror det på att den andre är bättre. Han kostar till och med på sig att tycka att han själv är bra när han får stryk. Den andre är bara ännu bättre!”*

Tre landskampsvinster 1952

Friidrottssäsongen 1951 kantades av skador men olympiaåret 1952 kom Arne tillbaka. Efter att "endast" ha blivit 15:e man i tresteg vid OS i Helsingfors i juli på "blygsamma" 14.05 tog Arne "revansch" genom att visa god höstform och vinna tre landskampsegrar i sin specialgren. Mot Frankrike segrade han på 14.95, mot Tyskland på 15.08 och mot Jugoslavien på 15.10. Tvåa vid alla tre tillfällena var nya "stjärnan" Roger Norman, Västerås IK. Vid SM i augusti var ordningen den omvända med Roger som segrare på 15.21 före Arne på 14.87.

Tvingades sluta tävla 1953

En höftskada gjorde att Arne Åhman tvingades sluta tävla 1953. Under sin sista säsong blev han SM-trea i tresteg med 14.68 och i sin 12:e och sista landskamp 1953 (Finnkampen) segrade han överraskande i tresteg med 14.69 och blev trea i höjd med goda 193 efter Gösta "Svängsta" Svensson och kommande världsstjärnan Benke Nilsson.

Tre glada SM-medaljörer i tresteg 1952. Fr. v: Arne Åhman Nordingrå SK, silver, segraren Roger Norman, Västerås IK och Bengt Lönnberg, Mälarhöjdens IK, brons.

Umeåbo sedan 1958

År 1948 började han studera vid folkskoleseminariet i Umeå och flyttade i början av 1950-talet till Örebro. Han bosatte sig definitivt i Umeå 1958. Där arbetade han som yrkesvalslärare och studierektor fram till pensionen. Numera är han livligt engagerad i "Friidrottens Stora Grabbar" och är en ivrig motionsspelare i golf.

Arne klarar galant 198 i USA - Nordenkampen på Bislet i Oslo 1949.

Vid SM 1950 på Stockholms stadion där Arne segrade på 193.

Arne i farten i samband med OS i London 1948.

Alvar "Lia" Johnson, en legend som idrottsledare

av Henry Lövbom

När Alvar "Lia" Johnson, Umeå (född 14/10 1909) kort efter sin 70-årsdag avled den 25/11 1979 sattes punkt för en idrottsledar- och sportjournalistkarriär av sällan skådad dimension. Redan 1937 blev han bas för IFK Umeås skidsektion som redan då hade den välkände Artur Häggblad i sina led (fyra gånger segrare i Vasaloppet 1933 - 1940). Men den riktiga storhetstiden började 1945 då Martin Lundström knöts till IFK Umeå via ett jobb hos Monarkbasen och skidfantasten Verner Zingmark. På Monark arbetade redan Gunnar Karlsson och "Sme-Harald" Eriksson och från 1946 härjade den här trion i skidtoppen både nationellt och internationellt fram till mitten av 50-talet. Lia hann också som lagledare för IFK:s skidåkare uppleva epoken Assar Rönnlund och hans framgångar både nationellt – 13 individuella SM-titlar – och internationellt.

VF:s betydelsefulla initiativ

Men 1950 var det ytterst nära att Västerbotten förlorat Lia till Östersund och Jämtland. Lia var civilt trädgårdsmästare men hade fått klart med jobbet som intendent på Hofvallen i Östersund och bostad var också ordnad.

Sportjournalisten Alvar "Lia" Jonsson

Då ingrep Västerbottens Folkblads skidintresserade chefredaktör Joel Nordin och erbjöd Lia ett heltidsjobb som sportjournalist på VF. Jobbet innebar att han var ensam sportredaktör på tidningen och ofta arbetade både dag- och kvällsskift i en följd. En enorm arbetsbörda. 1956 flyttade Lia till lokalkonkurrenten VK som sportskrivare.

- Det var jobbiga år men man lärde sig en hel del, kommenterade Lia VF-epoken när jag i januari 1975 intervjuade honom i hans egenskap av generalsekreterare för 1975 års skid-SM i Umeå.

-Interimsstyrelsen höll sitt första sammanträde i januari 1974 och i maj samma år var organisationskommittén klar, kunde Lia berätta. Han hade ägnat semestern 1974 åt att skriva instruktioner för alla specialkommitteerna.

Generalsekreterare vid SM på skidor

Det var för övrigt ett på grund av snöbrist söderut ”extra” SM som IFK fick arrangera 1975. 1976 hade IFK sitt ordinarie skid-SM med också nu Lia som generalsekreterare. Men att organisera skid-SM var ingen ny uppgift för Lia. Redan vid 1931 års skid-SM var han med i tävlingskommittén och hade ansvaret för spårpatrullerna – det fanns inte några spårmaskiner då. Han var också med i organisationen för skid-SM:en 1941, 1952 och 1961 plus att han samtidigt var lagledare för IFK:s skidåkare. Lia var också med och organiserade Svenska Skidspelen i Umeå 1966, SM i orientering i Västerbotten 1961 och friidrotts-SM i Umeå 1972.

Aktiv idrottsman i yngre år

Till skillnad från många sportjournalister hade Lia varit aktiv idrottsman i yngre år. Han tävlade tillsammans med sina bröder Erik och Gösta i både i kulstötning och spjutkastning för IFK Umeå. Bröderna är länets främsta brödratrio i spjut genom tiderna och tränade upp sina färdigheter på pappas lejdor på Magnusdal. Under 1930-talet kastade alla tre över 50 m och Alvars klubbrekord från 1936 var 53.40. ”Lia” spelade även handboll och fotboll med IFK Umeå och har ett DM i den senare grenen. Han tog initiativet till att handboll togs upp på IFK Umeås program 1932 och ledde sektionen fram till 1937

Otaliga styrelseuppdrag

Att räkna upp Lias alla förtroendeuppdrag genom åren är nästan en omöjlighet. Låt oss konstatera att han var ledamot i Svenska Skidförbundets styrelse åren 1947–1965 och i dess längdlopningskommitté 1947–1968, därav som ordförande 1948–1952. I Västerbottens skidförbunds styrelse var Lia med från bildandet 1947 till 1970, de första åren som sekreterare, och från 1953 som ordförande. Han var också ordförande i IFK Umeå mellan 1953 och 1958.

TV-skidan – en glansfull men kort epok

Lia Johnsons namn är för alltid förknippat med TV-skidan, denna mycket populära ungdomstävling som Lia var mannen bakom. Redan första året 1965 i Falun blev det succé – Västerbotten med då 13-årige Erik Wäppling vann. Wäppling och Västerbotten fortsatte segerraden också åren 1966, 1967 och 1968 – sistnämnda året gick tävlingen i Umeå. När Sveriges Television 1975 bestämde sig för att inte direktsända tävlingen längre rasade skidfolket men förgäves.

Lia Johnson fick många hedersbetygelser under sin livstid. Efter hans bortgång instiftade Västerbottens Skidförbund en "Lia" Johnsons minnesfond som varje år delar ut ett stipendium till någon förtjänt ungdomsledare.

Assar och Lia framgångsrikt team

En typisk bild från 60-talets skidspår. "Lia" ger Assar tidsuppgifter efter spåret. "Lia" har lotsat Assar och många andra IFK-åkare mot otaliga skidframgångar.

Idrottshistorier

Berättade av Lennart Forsberg och Ivar Söderlind

Efter ett uppehåll i förra numret av Visuellt kommer här ytterligare dråpliga historier i idrottsmiljö berättade dels av ordkonstnären och storrimmaren Lennart Forsberg, under lång tid med i VIS:s styrelse, och dels av Visuelltredaktören Ivar Söderlind. Lennarts historier är än en gång hämtade från hans egen webbplats på Internet som han kallar "EFTERSNACK - nostalgi och gamla minnen från våra orienteringsskogar, om sanna - och nästan sanna - äventyr med karta och kompass" (www.ordbanken.se/ol/). Ivar har plockat fram ett antal klassiska golfhistorier och även några riktigt roliga episoder från andra sporter. Från kanske inte alltid så välunderrättat håll påstås att de skall ha inträffat i Västerbotten.

Inlämnade skor

På gamla Kafé Linnea i Umeå (där Optikergruppen nu finns) fikade ofta ett idrottsintresserat gubbgäng. Jag vill minnas att det var "Lia" Johnson, "Masen" Lindqvist, "Nicke" Orring och några till – ibland fikade även Halward Öhman. När idrottspratet var som intensivast hände det att snacket fortsatte på Kungsgatan. Där anslöt en gång Henry Forsberg – Halward noterade hans ankomst med orden: – Haru sett mina snygga skor!

När Halward sträckte fram foten, grabbade Henry tag i den ena av hans sk slippers. – Ska ru ha en sko, ska ru ha båda, sa Halward.

Och så blev det. Halward stod plötsligt barfota mitt i det intensiva sportsnacket. Då smet Henry iväg till väskinlämningen på Tempo (numera Åhlens) och lämnade in den ena skon. Sedan traskade han över till Epa i nuvarande Kungspassagen mitt emot och lämnade in den andra! Därefter återvände han till sportpratarna på Kungsgatan med två inlämningskvitton till Halward! Trots att han jobbade som typograf blev det ingen sandalrubrik i VK.

berättad av Lennart Forsberg

Orkade bara med två kontroller

Många orienteringar har anordnats i I 20-skogen – ofta har den energiske fanjukaren på idrottsexpeditionen, Evert Burvall, hållit i trådarna. Alla värnpliktiga älskade inte hans arrangemang. En och annan försökte t.o.m smita från dem. Det gillade inte Evert – sådana tilltag resulterade ibland i att smitarna fick hämta in kontrollerna.

En gång fick ett gäng bassar i uppdrag att hämta in fem nylonskärmar från övningsfältet. Själv satt Evert på sin expedition för att ta emot sina skärminhämtare. Där fick han verkligen vänta!!! Hela dagen och en bra bit in på kvällen gick han av och an med en ständigt stigande oro i kroppen. I tanken

började han förbereda sig på att skicka ut ett kompani för att leta efter de försvunna – just då brakade det till bakom idrottsexpeditionens dörr. När Evert öppnade såg han ett gäng trötta, slitna, svettiga och skitiga värnpliktiga:

– Fanjunkare, vi orkade bara ta in två kontroller!

Döm om Everts förvåning när han såg vilka kontroller de plockat in. Det var inga nylonskärmar, det var IFK Umeås fast förankrade fasta kontroller – med cementplintar och järnrör – som de släpat hem från skogen!

berättad av Lennart Forsberg

Konsten att bli av med sina konkurrenter

När OK Björken arrangerade SM i skidororientering 1974 publicerade Västerbottens-Kuriren ett och annat dråpligt skidororienteringsminne – bl a i konsten att bli av med sina konkurrenter.

VK berättar om två klubbkamrater – tyvärr utan att nämna några namn, men vi gissar att den ene var Sverker Nygren, Tegs SK? – som på 50-talet fintade sina konkurrenter genom att vid en gård ta av sig skidorna (för att dölja skidspåren för efterföljarna). Med skidor i nävarna sprang de sedan rakt igenom fähuset och vidare in i en foderlada, där hittade de en bakdörr som endast användes sommartid. Snacka om att leka kurragömma...

Berättad av Lennart Forsberg

Här följer 12 historier, alla berättade av Ivar Söderlind.

Uppståndelse på golfklubben

Det blev stor uppståndelse på en av länets golfbanor när en taxi bromsade in utanför klubbhuset och en ung kvinna iklädd brudklänning med släp och allt rusade ut. Hon letade snabbt igenom klubbhuset och sprang sedan ut på banan. Vid åttonde hålet fann hon vad hon sökte - en ung man som just skulle putta för par.

- Jaså där är du din eländiga karlslok. Kommer du ihåg vad det är för dag idag? Den unge mannen tittade generat på henne. -Men älskade Anna, jag sa ju ”bara om det regnar”.

Hårda bud på golfbanan

- Min fru säger att om jag inte slutar med golf, så tänker hon gå ifrån mig

- Aj då, det var hårda bud.”

- Ja, jag kommer att sakna henne.”

Pappa har börjat spela golf

- Mamma, hur länge sedan är det pappa flyttade hemifrån?

- Han har inte flyttat hemifrån, men han började spela golf för ett år sedan.

Golf av hälsoskäl

- Jag hörde att du slutat spela golf?
- Ja, jag var tvungen att sluta av hälsoskäl.
- Men jag tyckte du sa förut att din läkare hade sagt att golf var bra för dig.
- Jo, min läkare sa det, men min fru har hotat att slå ihjäl mig om jag inte slutar med golfen.

Ingen i bunkern

- Kan jag slå nu? Frågade frun sin man
- Javisst älskling. Det är ingen i bunkern nu.

Andra slaget

Golfaren skulle just slå iväg bollen när en annan spelare kom fram till honom och sade: .

- Du kan inte slå ut härifrån, det här är damernas utslagsplats.
- Håll tyst, väste golfaren bistert, det här är mitt andra slag.

Hål med flagga

Gamle storspelaren stod på sjunde green och böjde sig ner för att markera sin boll, när han träffades hårt i baken av en golfboll. Han plockade upp bollen som träffat honom, gick fram till den kvinnliga spelare som slagit den och sade bistert: .

- Fruen lilla, det hål ni ska sikta på har en flagga i sig..

Blåste endast för dödsfall

Vid fotbollsmatcher på Norrbyuskär under storhetstiden på 1920- och 1930-talet kunde det gå hett till och publiken var ofta på hugget mot motståndare och domare. Vid en av Norrbyuskärs matcher ute på sågverksön, troligen mot ärkerivalen Hörnefors IF, var domaren synnerligen försiktig att använda visselpipan. Följden blev att flera av Hörneforsspelarna blev ganska illa åtgångna i stridens hetta. Under andra halvlek hårdnade det till ytterligare och så småningom tyckte även publiken att det började gå för långt. Till sist kunde inte ens en genuin Norrbyuskärsanhängare hålla sig utan skrek för full hals: - Den där idioten blåser visst bara för dödsfall!

Korvprinsen

En tidning hade en dag i början av 1970-talet följande notis på sportsidan: "Skidtävlingarna igår bevisades av H K H Kornprinsen". Många tidningar

uppmärksammade tryckfelet och gjorde sig lustiga över detsamma. Den felande avisan ansåg det därför på sin plats med en rättelse.

”På förekommen anledning ber vi att få korrigera ett tryckfel i måndagens tidning. I notisen om skidtävlingarna skulle det, vilket givetvis varje läsare inser, inte stå H K H Knorrprinsen utan naturligtvis H K H Korvprinsen”. Den notisen gjorde en ännu längre vandring i media än den förra..

Pappa letade efter frikortet

Det var SM i friidrott på Gammliaavallen i Umeå i början av 1990-talet . På en av VIP-platserna mitt på upploppsläktaren satt en liten grabb och följde tävlingarna med stort intresse. En farbror bredvid tittade en smula misstänksamt på ynglingen och frågade honom, om han själv betalt inträde.

- Nä då, jag har pappas frikort med mig.
- Var är din pappa då?
- Han är hemma och letar efter kortet!

Satt fast i myren

Det var en orienteringstävling i norra Västerbotten där säkert Lennart Forsberg var med. En av deltagarna störtade fram till en gård och skrek.

- Fort hit med en spade. En av grabbarna sitter fast i myren!
- Hur djupt sitter han då?
- Till fotanklarna ungefär.
- Då är det väl onödigt med en spade?
- Jo för sjutton, han sitter med huvudet nedåt.

En sportjournalists vedermödor

Det var på 1950-talet och en söndagsnatt började det bli som allra hetsigast strax innan pressläggningen på en av Västerbottenstidningarnas sportredaktioner. Rapporter från olika sportevenemang strömmade in från hela länet. Redigerarna slet i sin anletes svett, rubrikerna smälldes ihop, bilder monterades och så ringde telefonen. En inlandsbo bad högtidligt att få lämna in ett fotbollsresultat.

- Gå på, svarade den jäktade journalisten, hur var det då?
- Jo, sade inlandsbon och började diktera mycket långsamt och för fulla lungor:
- Lycksele IF:s B-lag mot Öträsk SK på Tannen i Lycksele .....
- .....
- Nå, resultatet? Utbrast tidningsmannen lätt irriterad.
- Valk åver till Öträsk, skrek inlandsbon entusiastiskt!

Morö BK:s besök i Lofoten 1954

Av Birger "Bibo" Boström

50 år har gått sedan Morö BK gästade Melbo i Lofoten år 1954. Färdledaren Birger "Bibo" Boström minns besöket. Det var glada fotbollsår på 1950-talet. Idrotten förbrödrar och utvecklar kultur över gränserna. Färden för fotbollsturnén företogs med tåg, buss (färjeförbindelse) och båt. Turnén omfattade fem matcher med besök på följande orter: Melbo, Svolver, Kabelvåg samt Bodö (två matcher).

Hedersordförande
Birger "Bibo" Boström

Morö BK förstärkte laget

Morön fick bekymmer vid avresan med att få fram ett slagkraftigt fotbollslag från egna ledet. Morön utökade spelartuppen genom att låna två tekniska spelare från Ullbergsträsk IK. Forwarden Kurt Lööv, samt mittfältaren Allan Lundmark. Och från Myckle IK målvakten Kurt Fahlgren, och innerspelaren Alexis Marklund. Några Morödamer var även med på resan.

Enheter ur tyska krigsflottan på land

När tågresan närmade sig den norska hamnstaden Narvik, kunde man från tågkupén i fjällslutningarna beskåda enheter ur tyska krigsflottan, som de allierade under kriget på 1940-talet jagat upp på land långt inne i en norsk fjord. Väl framme i Melbo, efter några timmars bussresa med färjeförbindelser, tog värdarna Melbo IL emot oss och vi inkvarterades i en skola och blev väl omhändertagna.

Melbo svår premiärmotståndare

En vacker tisdagskväll mitt i juli hade Moröns lagledare Gottfrid Hedlund det otacksamma nöjet att ställa ett restrött svenskt lag, mot ett taggat hemmalag. Morö BK mötte ett Melbo, som var effektivt. Från sin egen planhalva slog man djupledspassningar, som överraskade Moröförsvaret. Morön i sin tur hade svårt att bryta igenom det kompakta Melboförsvaret. Melbo hade en tung centerforward (Gunnar Nordahl-typ) i John Celius, som var en svårstoppad robust kedjespelare, rask och hård med avslutande skott som blev till bekymmer för vår målvakt Kurt Fahlgren. Melbo var utan tvekan ett bra fotbollslag och hade en konstant press mot vårt straffområde i andra halvlek, och behärskade bra sin grusplan. Melboanfallet var begåvat med ytterliggare flera goda spelare. Till exempel Örjan Iversen byns järn och sporthandlare, med ett stort musikintresse. Allt vad han företogs sig på plan blev till musik i gästernas målbur.

Storpubliken trivdes med hemmalaget

Den stora hemmapubliken trivdes med sitt lag, och segersiffrorna blev hela 8-2. Melbo unnade sig i andra halvlek att skifta lagdelar, så att flera spelare inför den stora supporterskaran fick känna på segersnöt i anfall. Melbo hade en kort tid haft en svensk fotbollstränare Erik Carlsen. Han utövade hård träning samt ingöt i laget viktiga delar av fotbollsspel, teknik och taktik samt lagarbete som Morön fick surt känna på.

Melbo bjöd på fest efter matchen

Melbo IL bjöd på kvällen upp till samkväm med förtäring, det blev förbrödning med dans på byns samlingsplats REX. Skellefteåtidningen Norra Västerbottens sportchef "Ali Baba" ringde upp och förhörde sig om matchens utgång. Det var en lamslagen färdledare, som delgav förlustsiffrorna. I den ljusa sommarkvällen med byn vackert inramad i fjällsluttningarna, låg ett stort antal fiskebåtar i hamnen klara att gå ut på havsfiske. Kvällen blev en kamratlig tillvaro långt in på småtimmarna. Melbo förfogade över duktiga ledare och värdar, minns Björn Hermanson och Örjan Iversen. Melbo IL bildades år 1915. Melbos fotbollslag har gästat Skelleftebygden åren 1951 och 1960.

Melbo - Bodö med båt, det blåste upp på Westfjorden

Båtfärden till Bodö företogs med en stor fisketrålare, som förfogade över matsal med servering. Allt gick lugnt och stilla inomskärs, vilket medförde att samtliga i gruppen intog en god fiskmåltid. Väl ute på Westfjorden blåste det upp till höga vågor, som däckade nära nog hela gruppen. Det blev fiskmåsarna som fick skrovålet. Räddningen fanns på däck, den varma och sköna skorstenen från båtens motorrum blev ett kärt tillhåll för oss utslagna resenärer. Lagledaren Gottfrid Hedlund fick tvätta fotbollskläderna på fisketrålaren. Med Bodö i sikte hade alla kvicknat till och väl i hamn tog värdarna Bodö BK hand om gruppen för inkvartering. Efter nattens välbehövliga vila blev det fotbollsträning på matcharenan en kolstybsbetonad jordplan.

Vinst med 4-1 över Bodö BK

Morön förändrade i denna match laguppställningen i rätt riktning, och det blev vinst med 4-1 över Bodö BK. Målvakten Kurt Fahlgren fick bättre hjälp av försvaret, där Hasse Granström utmärkte sig med bra halvbacksspel. Moröns anfallsspel med Kurt Lööv på topp gav resultat. Mittfältet med Gunnar Boström som bollfördelare, och Allan Lundmark och Alexis Marklund som bollmottagare slog väl ut, och publiken applåderade välvilligt. På kvällen ordnade Bodö BK en utflykt för att se midnattssolen. Morön fick beröm i Bodöpressen och laget erbjöds en extra match mot Bodös stolthet i fotboll Glimt Idrottslag. Glimt IL som stod med ena benet i Norska ligan, avgick med 3-1 seger. Men matchen stod länge och vägde då Morön bjöd på bra motstånd inför stor publik.

Bodö - Svolver med Hurtigrutten

Båtresan Bodö - Svolver blev en stor överraskning. Tidpunkten för avresan från Bodö stämde in på norska kustens ”flaggskepp” Hurtigrutten, som skulle angöra Lofotens metropol Svolver på resrutten till Nordkap. Det stora passagerarfartyget innehade allt för komfort och relax på båtdäck. Passagerarna var mest amerikaner och engelsmän, tillsammans med den norska lokala befolkningen.

Idrotten skapar kontakter

Idrotten har skapat många kontakter mellan Svolver och Skellefteå. Representanter för idrottsföreningen i Svolver gjorde allt för att vi skulle trivas. De ordnade utflykter i den vackra omgivningen, och bjöd även på svensk mat. Vid en träff i Svolvers skolas gymnastiksal hade Birger ”Bibo” Boström nöjet att överlämna en fotboll, med en hälsning från Moröklubben.

Morön - Svolver 3-3

Morön var ett spelsuget fotbollslag efter Bodö-vistelsen. Helhetsintrycket var att alla lagdelar fungerade, och det blev en stark laginsats. Svolver svarade för bra motstånd på deras grusplan, och matchen slutade 3-3.

Morön - Kabelvåg 5-1

Morön avslutade fotbollsturnén med ett besök i natursköna Kabelvåg, beläget cirka tolv kilometer från Svolver. Kabelvåg var en gång i tiden lokalkonkurrent med Svolver, om att bli metropolen i Lofoten under fiskets storhetstid. Matchen spelades på en grusplan delvis insprängd i berget, så tillvida låg ena målet skyddat av en bergvägg. Man måste beundra förmågan hos gångna tiders idrottsledare, att tillvarata möjligheterna som grusplättar utgjorde att spela fotboll på. Men åter till matchen, Kabelvågs unga spelare kunde inte stå emot Moröspelarnas kortpassningsspel, som sågade igenom motståndarförsvaret. Och 5-1 segern kunde ha varit större.

Hemfärden Svolver - Narvik med Skogöy

Båtfärden med Skogöy från Svolver till Narvik tog nio timmar. Skogöys resrutt till Narvik var till stor del inomskärs, frånsett ett stopp i Skrova efter en timmes båtfärd från Svolver. Skogöy som även uppehöll postbefodran och fraktgodis på båtlinjen, var en viktig livsnerv för ortsbefolkningen i byarna mellan Svolver och Narvik.

Norska fjordarna erbjuder en mäktig syn

Vid tjänlig väderlek kunde man från båtens däck beskåda snötäckta fjäll i bakgrunden, och massiva bergformationer som stupar brant ned mot fjordarna. Från skorstenarna i dom små fiskeorterna som Skogöy anlöpte längs kusten till Narvik, började det ryka tidigt om mornarna och väl påpälsade fiskare vandrade

i arla morgonstund ned mot sina fiskebåtar. Efterhand blev det liv och rörelse på båtarna, som så småningom i väl samlad formation styrde ut mot fiskeplatserna. Av den alltigenom lyckade Norgeresan återstod nu tågresan med Nordpilen Narvik - Kiruna. Sedan Bastuträsk för vidare befordran Skellefteå. Det blev ett minne för livet för alla de tjugonio deltagarna på resan.

Fakta om Morö bollklubb

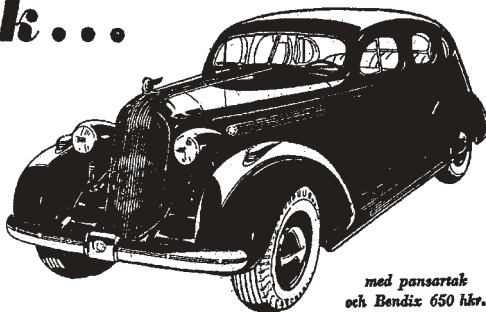
Morö bollklubb bildades 1935. Sammanslagningen med Bergsbyn IK skedde 1943, och klubben fick då namnet Morö-Bergsby SK. 1985 upplöstes föreningen och Bergsbyns IK blev åter egen klubb. Och moderföreningen fick klubbnamnet Morö bollklubb.

Morö bollklubb har gästade Norge tidigare

År 1949 företog Morön första fotbollsturnén till Norge. Målet var då Mo i Rana och Bodö. Lagledare var Gustaf Hedlund, samt färdledare Alvar Stenlund och Elof Burman. År 1963 åkte Moröns pojklag på Svolverturne med Göte Marklund som färdledare. 1966 uppmuntrades Moröns juniorlag med en Svolverturne, färdledare då var Leif Larsson och Ove Marklund.

Magnifik...

NI måste se vilken magnifik vagn Pontiac 1935 är! Bilden ger en föreställning om exteriören — men den säger Er inte hur utsökt bekvämt Ni sitter i de extrabreda sätena, hur glidande mjukt vagnen skjuter fram över varje väg... ty naturligtvis har Pontiac den dyrbara synkroniserande knäledsfjädringen med krängningshämmare. Ni måste *pröva* Pontiacs komfort, Pontiacs prestationsförmåga, Pontiacs bepansrade, Bendix-garanterade säkerhet — kort sagt allt det slösande stora *realvärde* Ni får för Pontiacs fräppant låga pris.

*med pansartak
och Bendix 650 hkr.
hydrauliska bromsar.*

6/8 cyl. PONTIAC 1935

Försäljare:
A.-B. UMEÅ BILKOMPANI
Tel. 866. U m o å

Annons ur Västerbottens Kuriren 1935

Avtäckning av minnesplatta vid Norrbyskärs Kägelbana 6 juli 2004

av Lennart Jonsson

Så har den då kommit på plats, minnesplattan som bekräftar att kägelbanan ute på den forna sågverksön Norrbyskär är en av Sveriges 100 mest intressanta idrottsanläggningar.

Enkel ceremoni

Avtäckningen skedde vid en enkel ceremoni tisdagen den 6 juli i närvaro av styrelseledamöter i Västerbottens idrottshistoriska sällskap och hotellchefen på Norrbyskär Patrik Berg, och där sällskapets ordförande Bengt Forsman uttalade de förlösande invigningsorden.

Invigningen skulle ha skett redan på kulturhusens dag den 7 september 2003, men på grund av oklarheter om kägelbanans ägareförhållande fick det hela anstå i närmare ett år, till dess hotellägaren i Lycksele Stefan Karlsson gått in och löst problemet. Utnämningen av de 100 idrottsanläggningarna ingick som ett led i Riksidrottsförbundets 100-årsjubileum, där från Västerbotten kägelbanan har sällskap av Gammliaområdet i Umeå och Ingemarbacken i Tärna.

Tillkom 1899

Kägelbanan tillkom 1899 och utnyttjades främst av bolagsledningen (MoDo) och dess gäster. Den c:a 35 meter långa byggnaden, varav banan utgör 28 meter, förklarades som byggnadsminne 1984, och som den även har underhållits, så är det fortfarande möjligt att utnyttja den för spel.

I sammanhanget kan nämnas, att Västerbottens allra äldsta idrottsanläggning förmodligen utgörs av gamla läroverkets (Mimerskolans) gymnastikhus i Umeå, som invigdes redan 1892.

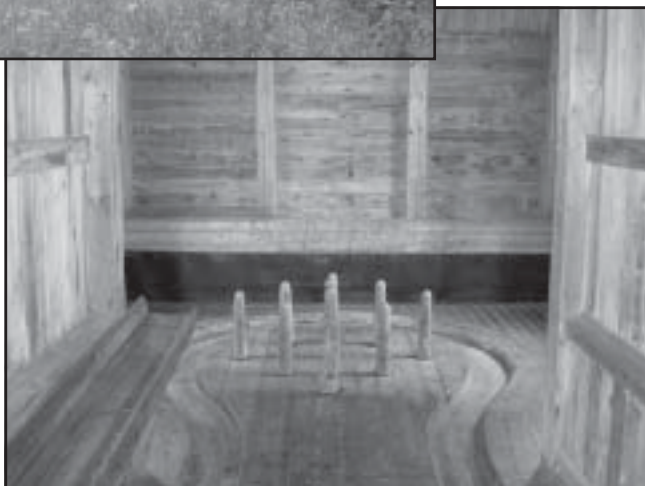
FOTBOLL
i Norrbyskär
NORRBYSKÄR—DOMSJÖ
söndag kl. 6 em.

Annons ur Västerbottens Kuriren 1935

Kägelbanan
på Norrbyskär
Foton: Ivar
Söderlind

↑
Patrik Berg
(hotellchef på
Norrbyskär),
Lennart Jonsson
(sekr. i VIS), och
Bengt Forsman
(ordf. i VIS) vid
minnesplattan
på Norrbyskär

Idrottscafe i Granbergsträsk med "Lill-Järven"

av Lennart Jonsson

Vid en caféträff med Västerbottens idrotthistoriska sällskap den 7 september 2004 i Granbergsträsk visade skidlegendaren Lennart "Lill-Järven" Larsson sin skidsamling som finns tillgänglig för allmänheten i byagården.

Imponerande skidsamling

En imponerande del av den utrustning som Lennart samlat under sin långa karriär som aktiv och ledare och som bör locka många skidentusiaster till besök i den vackert belägna byn inte långt ifrån Jörn. Samlingen består förstås främst av skidor men även stavar, vallor, kläder, nummerlappar, foton och litteratur ingår liksom en del av "Lill-Järvens" prissamling.

Lennart Larsson inte bara visade sin skidsamling utan berättade förstås också om sitt liv som skidåkare och ledare inför ett trettiotal åhörare i sin gamla skola i hembyn. Under sin aktiva tid som skidåkare hann Larsson med c:a 400 tävlingar från debuten som 16-åring i Jörn till avslutningen i Umeå 1966. VM-guldet i stafett 1958 i Lathis liksom fyra SM-segrar i lag med IFK Umeå tillhör förstås de främsta bevisen på framgång. Men de stora individuella segrarna uteblev tyvärr trots att han besegrat alla konkurrenter, såväl utländska som svenska, utom "Moranisse". År 1967 var toppåret med 8 segrar på 21 tävlingar. Närmast en stor seger var han på 50 kilometer vid OS i Squaw Valley 1960 där ett skidbrott stoppade honom från att komma på prispallen.

Framgångar som ledare

Men Lennart Larsson har nått stora framgångar även som ledare, vilket bl a 18 år som lärare vid skidgymnasiet i Lycksele vittnar, liksom att han 1967 utsågs till Sveriges förste rikstränare. Han kom därvid att samarbeta med fysiologen och professorn P-O Åstrand, som kom med nya tankar om träning. Själv tror han starkt på nyttan av höghöjdsträning, även om inte alla kan tillgodogöra sig nyttan av den.

Fortfarande tycker "Lill-Järven" att det är roligt att åka skidor och att få göra det på fräsande vit snö och i solsken är en alldeles speciell upplevelse. Till sina unga åhörare riktade han en uppmaning: ta det lugnt och lär teknik samt träna mer och tävla mindre ! Då kan resultaten komma längre fram.

Sällskapets ordförande Bengt Forsman framförde ett tack till Lennart Larsson för ett trevligt och berikande framförande och överlämnade en liten present som erkänsla.

Från Lennart
"Lill-Järven"
Larssons
skidsamling i
Granbergstråk
i samband med
caféträffen den
7 september.

Foton: Ivar Söderlind

Norrbyuskär IK - Hörnefors IF, en fotbollsmatch med förhinder

av Lennart Jonsson

Söndagen den 29 september 1935 rådde ett fruktansvärt väder i södra Västerbottens kustland med storm och regn. Trots det genomfördes alla seriematcher i fotboll i sin helhet med ett enda undantag: lokalderbyt ute på sågverksön Norrbyuskär mellan arvfärderna Norrbyuskär och Hörnefors. Matchen avbröts 21 minuter in på andra halvlek på grund av en sådan i länsfotbollens historia unik situation, som att Hörnefors endast hade fem spelare kvar på planen. För domaren Almer Sandgren, Sandvik, fanns då inget annat att göra än att blåsa av matchen, som då hemmalaget ledde med 2 – 1.

Orkanartad storm

Matchen, som ingick i division III Nedre Norrländskan, spelades i orkanartad storm och hållande regn, och med vinden i ryggen kom Hörnefors att dominera den första halvleken. Mer än det mål som högerytter Hjalmar Elfving svarade för blev det dock inte för de röda tack vare ett starkt försvarsarbete från Norrbyuskärs sida.

Redan i halvtids-pausen ville hörneforsarna avbryta matchen och erbjöd hemmalaget full poäng, men det gick inte hemmalaget med på utan vädrade stor-seger, nu när man hade favör av den hårda vinden. Det dröjde därför endast en kvart in på andra halvlek innan Norrbyuskär både hade kvitterat och tagit ledningen med 2 – 1 efter mål av yttrama Lindkvist och Eriksson.

Hörnefors IF:s lag vid den avbrutna matchen på Norrbyuskär i september 1935. Fotot dock taget vid ett lugnare och soligare tillfälle. Bakre raden, från vänster: Hjalmar Elfving, Haldo Nilsäter, Sven Nordström, Edvin Karlsson, Henrik Hedin, Axel Öqvist (lagledare). Mittenraden, från vänster: Isidor Nording, Ragnar Thornberg, Roland Abrahamsson. Främre raden, från vänster: Ivan Persson, Tore Persson, Alvar Danielsson.

Hörneforsarna insåg nu tydligen det hopplösa i situationen och drog sig en efter en ur spelet. När endast fem spelare återstod fick också dessa sträcka vapen och matchen avbröts.

Isidor minns matchen

En som fortfarande minns matchen mycket väl är HIF:aren Isidor Nording. – Det är den värsta match jag varit med om, förklarar han så här nästan 70 år senare. -Bara överresan från Norrbyn till Norrbyskär med MoDo:s lilla bogserare ”Holma” var ett stort äventyr, och själva matchen var inte bättre. Kalla och genomsura från topp till tå satt vi i ett kallt omklädningsrum och fick den obligatoriska sockerdrickan, medan hemmaspelarna fick varm dryck i form av kaffe eller te. Norrbyskärarna var också bättre förberedda på vädret och spelade i långbyxor eller långkalsonger, något som vi också borde ha tänkt på, säger Isse eftersinnande.

-Själv klarade jag nedkylningen ganska bra, berättar Isidor Nording vidare, men en kraftig spark på ena knät gjorde, att jag måste bryta och endast med svårighet kunde ta mig från planen och ner till vårt omklädningsrum på hotellet. En ganska lång konvalescenstid blev följd, men då var ju fotbollssäsongen över. Värre var det för vår unga center Sven Nordström, som helt nerkyld och stel som pinne behövde hjälp för att ta sig ner till hotellet. Väl där gav värden på stället honom ett varmt fotbad och tvingade därtill under protest i nykteristen Sven en konjak och den kuren gjorde att han förmodligen klarade sig från en befarad lunginflammation och behövde endast tillbringa en vecka i sjuksängen.

Protest från Hörnefors IF

Vann Norrbyskär hemmamatchen mot Hörnefors? var VK:s rubrik på matchreferatet. Och svaret blev så småningom **nej**. Hörnefors lämnade in protest mot matchen till Västerbottens Fotbollsförbund (VFF), vars seriekommitté konstaterade, att vädret varit olämpligt för spel liksom att man också noterade, att ett flertal fönster till hörneforsarnas omklädningsrum var sönderslagna. Allt bidragande till att förhöja otrevnaden.

Seriekommittén remitterade ärendet till Svenska Fotbollförbundet med förslag om omspel av matchen. Till SvFF gick också Sandviks protest mot matchen mot UIK av samma väderleksmässiga skäl samma helg. IFK Umeå hade icke protesterat mot sin match mot Rundvik men väl påtalat under vilka omständigheter matchen spelades. Kommittén hade inget att erinra om domaren Almer Sandgrens agerande i norrbyskärmatchen men beslutade att till länets domare erinra, att domaren äger rätt och har skyldighet att avbryta spel och inställa match, när omständigheterna så fordra.

Omspel 1936

Hörnefors IF:s protest vann gehör hos Svenska Fotbollförbundet, och den 17 maj 1936 var det dags för omspel. Då under idealiska väderleksförhållanden, som säkert bidrog att matchen samlade rekordpublik för Nedre Norrländskan ute på Norrbyskär. MoDo gjorde också sitt för publiktillströmningen genom att ställa sin stora bogserångare ”Stor-Erik” till förfogande för hörneforsborna, som därmed kunde göra en riktigt härlig söndagsutflykt.

Litet trubbel blev det också i den här matchen, om än bara av administrativt slag. Bröderna Ruben och Melcher Westman hade nämligen beslutat att lämna Norrbyskär för spel i Hörnefors (en på den tiden oerhörd händelse) men inte blivit spelklara, och frågan var nu den, fick bröderna medverka i Norrbyskärs lag? Svaret blev ja efter ingripande av VFF:s ordförande Gösta Burstedt och medgivande av SvFF:s mäktige Anton Johansson.

Norrbyskär tog ledningen

Själva matchen började också bra för Norrbyskär, som redan efter fyra minuter tog ledningen genom unge centern Filip Lindkvist. Kollegan i Hörnefors Sven Nordström kvitterade och Edvin ”Tarzan” Karlsson gav HIF ledningen, som ökades till 3 – 1 innan halvtid efter klungspel framför mål.

Halvtidsresultatet stod sig matchen ut, och banade väg för en förnämlig andra-placering i serien för Hörnefors efter suveräna Domsjö IF, medan Norrbyskär hamnade allra sist.

Norrbyskärs fotbollslag 1929

Stående: Knut Nilsson, Hubert Lodin, Helge Westman, Axel Berglund, Ruben Westman, Olle Berglund. Knästående: Elof Pierre, Johannes Pierre, Konrad Jansson, Ingvar Asplund, Erik Tegman.

Tre månaders avstängning från fotboll 1935

av Lennart Jonsson

Fotbollsdomaren Almer Sandgren från Sandvik fick under två söndagar i september 1935 uppleva ett par mindre vanliga händelser. Den 29 var han rättskipare i den avbrutna orkanmatchen ute på Norrbyskär mellan hemmalaget och Hörnefors, och två veckor tidigare hade han haft anledning att anmäla fotbollsspelaren Gösta Åström, Holmsund, för disciplinära åtgärder till Västerbottens Fotbollförbund. Denne hade vid en match mot IFK Umeå både under och efter matchen uppträtt demonstrativt och olämpligt mot domaren, och för detta dömdes han av VFF:s seriekommitté till tre månaders diskvalifikation.

Att vara Sandvikare

Anledningen till Åströms agerande är inte bekant, men det ligger förmodligen något i vad en kännare av stämningen mellan skärgårdsklubbar på den tiden trodde: - Det räckte nog att Sandgren var sandvikare !

Men även den grövsta syndare kan bättra sig och att hans övertramp mot Almer Sandgren var en engångsföreteelse, visade fortsättningsvis Gösta Åström med all önskvärd tydlighet. Han avslutade tämligen omgående efter händelsen sin kanske mindre framgångsrika spelarkarriär för att övergå till rättskiparläget. Som domare blev han en av länets allra bästa, respekterad och uppskattad i alla läger. Därtill försedd med ledaregenskaper som visade sig både civilt och inom västerbottnisk fotboll, där han fyra år efter diskningen invaldes i VFF:s styrelse, som han därefter kom att tillhöra under 26 år.

Västerbottens Fotbollförbunds styrelse 1958. Från vänster: Olle Nygren, Skellefteå, Bertil Jonsson, Umeå, **Gösta Åström**, Umeå, Karl-Viktor Burlin, Klemensnäs, VFF-kanslisten Lage Andersson, Skellefteå, Birger Boström, Skellefteå och Sven-Olof Hörling, Lycksele. På bilden saknas Joel Gällhagen, Gunnarn.

Svar på ”Limerickar om idrottskändisar - läsartävling”

av Lennart Forsberg

Tävlingen i förra numret av ”Visuellt” är avgjord. Bakom limerickarna som då presenterades dolde sig sex kända västerbottningar med skiftande idrottsliga meriter.

Förra numrets femradiga verser handlade om:

- Henning Sjöström
- Orvar Bergmark
- Berndt Egerbladh
- P-O Enqvist
- Lisa Miskovsky
- Victoria Silvestedt

Priset i tävlingen – boken ”Kända västerbottnickar” gick till Åke Forsberg och Henry Lövbom. I anslutning till limericktävlingen lovade jag återkomma med ytterligare upplysningar om de utvalda versobjekten. En och annan av nedanstående sanningar kanske inte ens Visuelltts läsare känner till!?

Henning Sjöström

Henning Sjöström blev rikskänd advokat i samband med Haijby-affären på 50-talet. Henning försvarade den för utpressning mot kungahuset anklagade Kurt Haijby. Den då unge advokaten hade tidigare bara låtit tala om sig på sportsidorna.

När Henning 1943 kastade 70.20 på en skoltävling i Hälsingborg, var det ett resultat som förde honom upp i världseliten. Det var så sensationellt att Norra Västerbotten i sin första notering om rekordkastet garderade sig med en antydning om att kastet eventuellt hade gjorts med ett juniorspjut. Men så var inte fallet. Att det handlade om ett seniorspjut bekräftade Henning i en telefonintervju i Norran den 20 maj 1943. På den tiden bodde han i Ramlösa, där han

Henning Sjöström i världseliten i spjut.

pluggade för att skaffa sig en studentexamen. Henning var då inte kändare än att Norran i sin rekordartikel passade på att presentera den unge kastaren. Henning var 21 år gammal och kom från Burträsk. Han hade tagit realen per korrespondens samtidigt som han varit bonddräng, hamnjobbare och malmlastare – allt för att få ihop pengar till studierna. Det lyckades han bra med.

Spjutkastaren Henning – och senare även friidrottstränaren Henning – tillhörde Skellefteå AIK. Fast visst hände det att en och annan läsare av tidningarnas sportsidor undrade var han hörde hemma!? För när han pluggade för att få sin studentexamen representerade han sin skola i Hälsingborg. Och när han fick ett tillfälligt jobb på bruket i Fagersta kastade han för Fagersta AIK. När han sedan började läsa juridik i Lund representerade han Värmlands nation (eftersom Norrland inte hade någon egen nation på den tiden). Men AIK-are var han hela tiden – och det är han väl fortfarande?

Orvar Bergmark

Orvar Bergmark växte upp i Byske, där hans pappa jobbade som bagare. Det var också i Byske som Orvars intresse för idrott väcktes. Den allra första framgången fick han som skidåkare! Orvar skulle åka en skoltävling, men när han vandrade till skolan med sina skidor på axeln, blev han plötsligt nervös. Så nervös att han helt enkelt backade ur och vände hem igen, där pappan undrade vad som hänt? Orvar sa som det var, att han inte vågade tävla – men pappan kunde konsten att lirka med sin son, han fick Orvar att förstå att man åtminstone måste starta innan man kan ge upp. Det var ord som tog intryck, Orvar lydde sin far, han återvände till tävlingen, startade – och vann!

Orvar Bergmark från Byske spelade 94 landskamper i fotboll.

Under åren i Byske var det annars friidrott (!) som fångade Orvars intresse allra mest. Som 15-16-åring var han både trestegshoppare och kulstötare i Skellefteå IF:s färger. Kulstötaren Orvar var bäst i Västerbotten i sin åldersklass. Så duktig att han fick åka till Vännäs på sitt allra första idrottsläger, där han tränade friidrott under Alf Westmans ledning. Fotboll hann han också spela i Byske – med Byske IF:s juniorer. Och visst visade Orvar sitt bollsinne redan då – han var bl a en säker straffskytt.

Orvar hade inte ens fyllt 17 när pappan avled. Det var en dramatisk händelse för familjen Bergmark. Händelsen fick mamman att fatta beslutet att flytta med familjen till Örebro, där Bergmarks hade nära släktingar. I Örebro hittade Orvar snabbt till idrotten, framför allt till den fria idrotten i IF Start. En kväll tog han sig också till fotbollsträningen med Örebro SK:s juniorer. Den kvällen blev starten på en sagolik karriär som fotbolls- och bandyspelare – och slutet för Orvars friidrottsdrömmar.

Orvar hann med 94 landskamper i fotboll och 20 i bandy. Svensk mästare i bandy blev han 1957, 1958 och 1965. Bandy-mästare hade han förmodligen blivit tidigare om inte Lars Forssell och Stieg Trenter – med en pilsnerback som transfersumma – fick honom att skriva på för AIK säsongen 1955 – det året blev Örebro SK svenska mästare i bandy! Ett skäl så gott som något för Orvar att återvända till Eyravallen...Det gjorde han också. Det fantastiska fotbollsåret 1958 belönades han t o m med Guldbollen, trots att Örebro SK det året spelade i division 2! Efter att i 30 år ha kämpat mot Parkinson, sjukdomen som forskningen inte funnit någon riktig bot på, avled fotbollslegendaren Orvar Bergmark den 10 maj 2004, 73 år gammal.

Berndt Egerbladh

Berndt Egerbladh är för allmänheten mest känd som en skicklig musiker och uppskattad tv-man. Vi som är tillräckligt gamla för att ha minnesbilder från 1958 – då Sporthallen i Umeå var alldeles ny – minns honom också som bowling-spelare. Berndt tränade ofta i den lilla bowlinghallen med blott fyra banor. De mer försigkomna av hans elever – han var folkskollärare på den tiden – tog ofta chansen att tjäna en hacka genom att ställa upp som kägelsesare åt honom. På den tiden fanns inga automatiska kägelsesmaskiner...

Berndt spelade för Gimonäs – han var en av dem som startade bowlingen i cykelklubben. Som spelare hade han också framgångar. På 60-talet blev det flera disktriksmästerskap i olika lagkombinationer. Den nya Sporthallen i Umeå – som numera kallas Gammliahallen – bjöd också på andra idrottsliga nymodigheter. En sådan hette Catch As Catch Can (som väl numera kallas wrestling?). Det ägnade sig inte Berndt Egerbladh åt. Han nöjde sig med att sitta i publiken när den

första Catch-galan kom till Umeå. Som en bland många i publikhavet gick han in för sin uppgift med besked och högljudd förtjusning. Det la vi som hade folkskollärare Egerbladh som vår magister särskilt märke till! Berndt skrattade, skrek och lutade sig över läktargrannarna på raden framför på ett sådant sätt som vi elever aldrig tidigare hade sett någon folkskollärare uppträda.

Den Catch-galan är glömd nu. Men Berndt glömmet vi aldrig. Han var en poppis magister. Den 2 mars 2004 avled Berndt Egerbladh efter en tids sjukdom 71 år gammal.

Folkskolläraren Berndt Egerbladh 1964

P O Enquist

P O Enquist växte upp i Hjöggböle med byar som Sjön och Sjöbotten i grannskapet. Kanske var det redan där – eller måhända under sina utflykter till Tallbacka i Bureå som idrottsintresset väcktes? På Tallbacka, friidrottsarenan i Bureå, kunde den unge, långa och blyge P O Enquist visa upp sina färdigheter. Det var i generationsskiftet mellan sax- och dykstil som P O drog på sig FIF Burälvens tävlingsdräkt.

Höjdhopparen P O Enquist använde saxstil i början av sin höjdhopparkarriär under 1950-talet.

Med tiden blev han också en

mycket duktig höjdhoppare. När P O 1959 hoppade 197 på Gammlia vallen var det distriktsrekord för Västerbotten. Att han inom kort skulle klara 2 meter, trodde alla experter på den tiden. Många gånger var det också mycket nära — men några tvåmetershopp blev det aldrig, bara några rivningar som idag skulle kallas Stefan Holm-rivningar. P O hoppade inte bara höjd. Hans personrekord på 13,98 i tresteg och 16 blank på korta häcken skäms inte heller för sig. 1959, när P O hoppade sina 197 på Gammlia vallen, hade han redan lämnat länet för att studera i Uppsala. Föga förvånande var det litteraturhistoria som lockade.

I P O:s egna böcker har idrottsintresset och idrottskunnandet satt sina spår. Bland annat har två västerbottniska idrottsöden inspirerat honom. Så här skriver webbplatsen Bokus om Sekonden från 1971: ”Denna roman handlar om den svenska arbetaren och socialdemokraten Mattias Jonsson-Eggestam-Lindner som 1917 upplever hungerkravallerna i Västervik, 1929 grundar AIF:s boxningssektion, 1934 deltar i en misslyckad bolsjevikisk demonstration, nästan sätter världsrekord i slägga 1947 och dör 1965. Det är en minnesanteckning över honom och över en politisk utveckling speglad i hans livsöde”.

Författaren P O Enquist har med andra ord tagit intryck av släggkastaren Eric Umedalens livsöde. Intryck har han i den boken även tagit av K4-ryttaren Gehnäll Persson, som inte fick det OS-guld han borde ha fått 1948 med motiveringen att han inte var officer, bara underofficer.

Victoria Silvstedt

Victoria Silvstedt föddes i Skellefteå och tillbringade några år i Innertavle innan familjen flyttade till Bollnäs. Det västerbottniska ursprunget är för många lika okänt som hennes idrottsliga förflutna. Webbssidor på nätet berättar att hon tidigt

var en stor talang i alpin skidåkning. Inte nog med att hon besegrat Pernilla Wiberg, på webben påstås det t o m att hon var professionell skidåkare som 3-åring. Av det påståendet ska man förmodligen dra slutsatsen att allt inte är sant av det som skrivs på nätet. Men visst kunde hon åka skidor i unga år – så bra att hon t o m som 12-13-åring tillhörde de tio bästa i Sverige. I Kalle Anka-finalerna 1986 blev hon fyra i storslalom, nia i slalom och tia i super-G.

Victoria Silvstedt var en talang i alpin skidåkning.

Lisa Miskovsky

Lisa Miskovsky har även hon ett stort idrottsintresse, det handlar för det mesta om hockey, snowboard och surfing. Vid sidan om musikframgångarna, kan man i tidningar ibland läsa att hon tillhört snowboard-eliten. Under OS i Salt Lake City, sa hon i OS-studion att hon funderade på att ställa upp på SM. Det gjorde hon inte. Lisa har, så vitt jag kunnat finna, inte ställt upp på ett enda SM, inte ens de år då snowboardåkarna haft sina mästerskap i Västerbotten. Jag har faktiskt inte hittat ett enda av hennes snowboardresultat. Det kan förstås bero på att jag letat dåligt, men det kan också bero på att snowboard, precis som damhockey, var mycket små idrotter när Lisa höll på som mest. Inte ens lokaltidningarna uppmärksammade lokala evenemang.

Lisa Miskovsky har ett stort idrottsintresse.

FOLKETS PARK, Erikslund, Umeå.

Måndagen den 10 juni klockan 8 em.

Gästspel av:

Arne Hülphers stora Fenix Orkester

från Restaurang Fenix-Kronprinsen, Stockholm.

11 man. Dirigent: Baron von Vultee.

Klockan 8. Symfonisk JAZZKONSERT från scenen.

DANS!! Musik: ARNE HÜLPHERS FENIX ORKESTER.

— otvivelaktig den bästa orkester vi kunna ställa upp." Sv. Dagbl.

Servering.

Entré: 1 kr. + skatt.

Om regn inträffar: Folkets Hus.

Annons ur Västerbottens Kuriren 1935

Takt och ton i idrotten

av Lennart Forsberg

Idrottare kan ofta mer än bara idrott. En del idrottare blir t o m kulturpersonligheter. Och för en del kulturpersonligheter blir det idrottsligt förflutna ett sätt att stärka den massmediala duktighetsstämpeln. Till den kategorin hör sångerskan Lisa Miskovsky och författaren Björn Ranelid. På samma sätt som Miskovsky har rykte om sig att vara elitåkare i snowboard, framställs ofta Ranelid som om han förr var en duktig fotbollsspelare.

När han säger att han spelat i Malmö FF, Trelleborg och Helsingborg låter det förstås imponerande. Men av de tre Skåne-lagen var det (på fotbollsspelaren Ranelids tid) bara Malmö som spelade i Allsvenskan... anrika Helsingborg var t o m nere i division 3. I Malmö var Ranelid inte heller ordinarie. Enda gången han fick plats i startelvan var i juli 1969 då Malmö FF mötte IFK Luleå i Svenska cupen.

Idrottsskivor

Och så har vi alla dessa idrottare, som spelar in skivor, när det passar i idrottskarriären. Det är ett kapitel för sig, skulle man kunna säga – men frågan är om idrottarna är värda det kapitlet!? Idrottsskivorna är inte, och utger sig inte för att vara, några kulturskatter. De är snarare ett uttryck för den moderna idrottskultur som gör det möjligt för välbetalda idrottsmän att tjäna några extra hackor utan nämnvärd musikalisk talang.

Till den skaran hör **Nacka, Tumba, Ingo, Pernilla Wiberg** och många med dem. Därmed inte sagt att alla idrottare saknar musikalisk begåvning. Det finns ju idrottare som t o m blivit folkparksartister! Jag drar mig i alla fall till minnes tre idrottare (förutom Nacka) som alla stått på folkparksscener för att visa upp sina sina musikalitet: En av de tre har västerbottnisk anknytning:

Ingvar ”Tjotta” Olsson

”Tjotta” bodde i Umeå 1958-1961. Jag vill minnas att han jobbade i en radioaffär i det gamla VF-huset på Rådhusplanaden? Men framför allt spelade han fotboll och handboll i Gimonäs. Fotbollsspelaren var center, handbollsspelaren var målvakt. Gimonäs fotbollslag tog sig under Tjotta-åren från division 4 till division 2. En lyckad värvning med andra ord. Tjotta hade tidigare spelat i AIK, där han och Kurre Hamrin var något av ett radarpar. När ”Tjotta” kom till Umeå var han redan ett känt namn i folkparkerna. Med låten ”Rosen och fjärilen” var han listetta i Sverige under fyra veckor 1955. Skivan såldes i över 100.000 exemplar!

Karl-Erik "Cacka" Israelsson

"Cacka" var ett strå vassare än "Tjotta". Med "Valpen i fönstret" toppade han listorna under åtta veckor 1953. Vi äldre minns också "landsplågan" Gamle Svarten. "Cackas" idrottsliga meriter hade också hög klass. Svensk mästare i längdhopp 1951 och på 110 m häck 1952. Vid OS 1952 blev "Cacka" sju i längd.

Gösta "Snoddas" Nordgren

"Snoddas" började sin sångkarriär med att sjunga "Flottarkärlek" i radio-programmet "Karusellen", det var 1952 och kvällen före SM-finalen i bandy mellan Bollnäs och Edsbyn. "Snoddas" radioframträdande blev inledningen på ett stort stycke svensk nöjeshistoria!. Landet drabbades av "Snoddas-feber" och "Flottarkärlek" toppade listorna under 13 veckor. I folkparkerna slogs publikrekord efter publikrekord där Snoddas drog fram. Som bandyspelare vann Snoddas två SM-guld för sitt Bollnäs, 1951 och 1956. Det blev m a o inget SM-guld dagen efter kvällen i Karusellen 1952. Då vann Edsbyn.

Gösta "Snoddas" Nordgren

Ingvar
"Tjotta"
Olsson

Karl-Erik "Cacka" Israelsson

Vem är det? Smeknamn 2004

av Åke ”Fotrex” Forsberg

Här följer den allra sista omgången av förre NV-journalisten Åke Forsbergs omtyckta frågesport i Visuellt med smeknamn på västerbottniska idrottsmän. Under några år har därmed Åke presenterat totalt 133 idrottsmän (inga kvinnor) med både kända och mindre kända smeknamn. Kanske någon av läsarna kan ta upp denna tråd och förse oss med ytterligare smeknamn i kommande nummer av Visuellt.

Läsarna skall ange namnen på 13 idrottsmän som varit verksamma i länet. Denna sista gång borde verkligen fler skicka in sina svar.

Vi repeterar Åkes anvisningar: *”I den här pristävlingen är jag ute efter folk med västerbottnisk anknytning. Det kan handla om idrottsutövare, idrottsledare, sportjournalister m fl löst folk. Många är borta från jordelivet men kanske denna tävling kan få deras minne att leva ännu en tid. I något fall finns det två som haft samma smeknamn. Tyvärr kan jag inte lika många smeknamn från södra länsdelen och inlandet som från Skellefteå och norra länsdelen. Likaså dominerar smeknamn på ishockeyspelare”.*

Svaren skickas in till Ivar senast den 15 mars 2005 via post eller mail (se adress på sidan 2). Som vanligt delas idrottsböcker ut från Idrottsantikvariatet i Stockholm till dem som har flest rätt. Ange gärna om det är någon speciell bok du önskar, det kan hända att vi har den ”i lager”. Lycka till!

121) Molle	122) Sheriffen	123) Manke	124) Motchan
125) Huck	126) Magnus	127) Tolle	128) Kronblom
129) Jompa	130) Laisan	131) Norsjöbjörnen	132) Kitte
133) Stenis			

Smeknamn/öknamn inom idrotten

av Ivar Söderlind

I anslutning till Åke Forsbergs avslutande presentation i Visuellt av smeknamn på idrottsmän är det på sin plats att något ytterligare beröra detta intressanta tema. Inger Lindstedt vid Malmö Högskola har i en nyskriven artikel tagit upp ämnet som bygger på hennes egen forskning. Hon har undersökt bruket av sådana namn på några dagstidningarnas sportsidor (i artiklar om bandy och ishockey) under perioden 1920-1978. Att hon endast redovisar manliga namn och inte nämner kvinnor menar hon beror på att kvinnorna i sportspalterna är sällsynta och att kvinnliga smeknamn är ovanliga. Jag tar här upp intressanta fakta ur hennes artikel kompletterat med en del egna tankar.

Smeknamn och ökning

Hon menar att denna typ av namn har sitt ursprung i vardagen, ofta visar på fantasifullhet och kreativitet, i stor utsträckning är humoristiska, ibland lite irriterande, att de har en otrolig förmåga att häfta fast vid sin bärare och även vandra vidare till andra personer. Hon skiljer på "smeknamn" och "ökning". Begreppet "smeknamn" anger att det finns en positiv laddning - vi ger t ex smeknamn till våra nära och kära. Begreppet "ökning" däremot anser hon har en nedsättande laddning som ofta används för att ta ned någon på jorden - t ex av ungdomar om lärare och andra vuxna. Ibland är ökningen både humoristiska och träffsäkra (**Fimpen, Älgen, Kaktus, Öl-Erik, Blixten, Köttbullen, Korven, Tjuven, Pampen, Nordpilen, Stickan, Professorn, Knekten, Centimetern, Cula** osv).

Lars "Cula" Karlsson, IFK Umeå -landslagsman på skidor.

Affektiva namn

Inger Lindstedt anser att samma namn i en situation kan vara ett smeknamn och i en annan situation uppfattas som ett ökning. Ett namn kan av utomstående uppfattas som ett ökning men av bäraren uppfattas som positivt laddat och vice versa. Hon använder därför beteckningen "affektiva namn" för den här typen av namn. Det har en affektiv (känslomässig) laddning som kan vara positiv (dvs smeknamn) eller negativ (dvs ökning) beroende på situationen.

Hon betonar vidare att affektiva namn (smeknamn/ökning) är vanliga i många sammanhang - inte bara inom idrottsspråket. De affektiva namnen inom

sportspråket har ofta spritts från en kamratgrupps interna namn på medlemmarna i skolan, på arbetet, i föreningen etc. till kretsen utanför. Många gånger har namnet följt med ända från barndomen.

Smeknamn/öknamn namn vanligt på tidningarnas sportsidor

Sportsidorna har skilt sig från alla andra sidor inom dagspressen genom sin användning av smeknamn/öknamn. I början av 1900-talet spelade idrotten en undanskymd roll i dagspressen och det var först under 1920-talet genom idrottsrörelsens starka tillväxt som sportnyheterna fick en fast plats i dagstidningarna med början i Dagens Nyheter i januari 1920. På sportsidorna kom nya läsare in i tidningarnas spalter. Unga människor hade en chans att bli omnämnda långt innan de hade etablerat sig i arbetslivet och skapat sig en position i samhället. Det blev vanligt att använda både förnamn och affektiva namn på sportsidorna - något som ofta kraftigt kritiserades. Denna familjaritet och titelbortläggning undanbad man sig i breda kretsar. På 1920-och 1930-talet var det fortfarande stränga regler för titulering i Sverige. På övriga tidningssidor skrevs alltid titlar ut som ”bankdirektör Wallenberg, chaufför Andersson, löjtnant Wahlberg” etc. På sportsidorna förekom däremot nästan aldrig titlar. I idrottsliga sammanhang ansåg man att bara idrottsliga resultat och insatser skulle räknas och vad man var i det civila betraktades oftast som ointressant.

Minskad användning av smeknamn/öknamn efter 1968

Det blev från 1920-talet och framåt allt vanligare att använda smeknamn/öknamn när man i dagspressen skrev om spelare och andra aktiva inom idrotten. Användningen ökade enligt Inger Lindstedt fram till 1968 då den låg i topp och används sedan dess allt mindre i sportspalterna. En förklaring till denna förändring anser hon bli att ligga i själva journalistikens innehåll. Fram till slutet av 1960-talet var det oftast fråga om referat av idrottshändelser. Läsarna skulle få en god bild av vad som hänt, höjdpunkter och dramatiken. Man skrev om ett stort antal människor som omnämns många gånger. Vid denna tid förändrades sportjournalistiken i pressen helt anser hon. Genom televisionens intåg i Sverige och att idrottsevenemangen allt oftare visades i TV handlar det i stället om att intervjua spelare före och efter matchen/tävlingen. Idag koncentreras sportjournalistiken på enstaka idrottsutövare som får stort utrymme: hur tänkte de, vad kände de, är de nöjda med sin insats osv? När man fokuserar på enstaka individer och koncentrerar sig på intervjuer i stället för matchreferat så blir allt färre personer omnämnda och behovet av att variera det skrivna allt mindre. Delvis som en följd av detta minskar användningen av smeknamn/öknamn, anser hon.

Hur bildas smeknamn/öknamn?

Inger Lindstedt är tveksam till om det går att finna några generella mönster när det gäller namngivningsorsaker. Hon menar dock att det finns åtminstone två principer för hur smeknamnen/öknamnen bildas. Den ena principen utgår från förnamnet eller efternamnet. Det är namn som **Hogge** av Holger, **Magnus** av Magnusson, **Ivve** av Ivar, **Benke** av Bengt, **Honken** av Holmqvist, **Isak** av Isaksson, **Rulle** av Rudolf, **Valle** av Valfrid osv. Den andra principen innebär att man tar ett redan existerande ord och gör om det till ett egennamn. Det kan vara ett ortnamn eller stadsdel som **Tumba**, **Nacka**, **Husum**, **Håsjö**, **Habo**, **Rimbo**, **Vittjärsv**, **Norsjöbjörnen**, **Rönnskär**, **Sörmarkarn**, **Lia** osv, ett djurnamn som **Råttan**, **Sillen**, **Älgen**, **Järven**, **Gösen**, **Björnen**, **Vargen** etc, vardagliga saker som **Skjorta**, **Fimpen**, **Keruben**, **Sleven** osv. Ett vanligt sätt är vidare att namnge en spelare med en annan känd idrottsmans smeknamn som **Zamora**, **Puskas**, **Garvis**, **Zagallo**, **Zacke**, **Nacka**, **Mulle**, **Garrincha** osv.

Smakprov på smeknamn/öknamn

Avslutningsvis presenteras ytterligare smakprov på fantasifulla namn hämtade ur sportens värld:

Fölet, **Djura**, **Kairo**, **Pisa**, **Ärtan**, **Nypon**, **Gurka**, **Kocken**, **Målarna**, **Liston**, **Mona Lisa**, **Brand-Johan**, **Femöringen**, **Bisse Söware**, **Jullen**, **Liran**, **Chippen**, **Sudden**, **Nyllet**, **Bad Luck**, **Brosket**, **Muppen**, **Pottan**, **Tjärpapp**, **Loskräcken**, **Vilde Jägarn**, **Lövet**, **Den vajande majskolven**, **Böna**, **Greven**, **Guldfot**, **Plutten**, **Bulten** och **Pampen**.

Huvudkälla

Lindstedt, Inger, [Användningen av affektiva namn inom idrottsspråket](http://www.idrottsforum.org/articles/lindstedt/lindstedt040914.pdf), Konst, kultur, kommunikation, Malmö Högskola 2004 www.idrottsforum.org/articles/lindstedt/lindstedt040914.pdf

Einar "Rönnskär" Karlsson - landslagsman i fotboll i början av 1950-talet.

Gustav "Husum" Jonsen, en av våra främsta skidlöpare i skarven mellan 1920/30-talet.

Lokala idrottssammanslutningar i Västerbotten 1956-1960

sammanställt av Ivar Söderlind

Här fortsätter min kronologiska redovisning av idrottssammanslutningar i Västerbotten med ytterligare 92 kända sammanslutningar på lokal nivå som bildades 1956-1960. Även RF-anslutna skytteföreningar ingår. Enligt mina källor har det därmed från 1861 fram till och med 1960 funnits 704 idrottssammanslutningar i länet.

Vi har tidigare konstaterat att skolidrottsföreningar var den vanligaste formen av sammanslutningar under 1940-talet och första halvan av 1950-talet. Denna trend fortsätter. Av de 92 föreningar som bildades 1956-1960 är en fjärdedel (23 stycken) skolidrottsföreningar! Med något undantag är det fråga om föreningar på landsbygden. Endast en av dessa skolidrottsföreningar finns kvar år 2004. De flesta försvann redan på 1960-talet. Totalt 39 (42 procent) av de 92 föreningarna finns kvar i början av 2000-talet. Vi noterar slutligen att det under dessa fem år bildades många ensektionsföreningar: fem med enbart bowling på programmet, fyra med gymnastik, fyra med tennis, tre med bågskytte, tre med sportskytte och två med skidor på programmet.

Liksom tidigare är jag tacksam för kompletteringar till och synpunkter på listan. Framför allt är jag intresserad av nedläggningsår där det saknas på listan.

* = förening med detta namn existerar år 2004

	Bildad	Nedlagd
613. Ankarsunds Skol-IF, Blaiken	1956	1961
614. Bastuträsk Skol-IF	1956	1962
615. Hällfors Skol-IF, Vännäs	1956	1958
616. IF Högda, Rajastrand	1956	1959
*617. Innertavle Sportklubb, umeå	1956	
618. Kalvträsk Skol-IF	1956	1957
*619. Lomsjö Sportklubb	1956	

*620.	Lossmens IF, Kalvträsk	1956	
621.	Lycksele Husmorsgymnaster	1956	
622.	Malgomajskolans IF, Laxbäcken	1956	1961
623.	Malå Realskolas IF, Malåträsk	1956	1962
624.	Skelleftehamns kooperativa Husmorsgymnastikförening	1956	
625.	Åsele Tennisklubb	1956	
*626.	Överboda Sportklubb	1956	
627.	Adakgruvans Skol-IF, Adakgruvan	1957	1959
628.	Forsnäs Skol-IF. Örnäsudden	1957	1958
629.	Gumboda Skol-IF, Kusfors	1957	1959
630.	Friidrottsföreningen Burälven, Bureå	1957	1966
631.	Holmsunds Bågskytteklubb	1957	1959
*632.	IFK Bjurforsfallet	1957	
*633.	IK Falken, Ekträsk	1957	
634.	Norrfors Skol-IF	1957	
*635.	Sorsele Skidklubb	1957	
636.	Skidklubben Rönnskär, Skelleftehamn	1957	
*637.	Strömfors Sportklubb, Norra Strömfors	1957	
*638.	Södra Ersmarks IK, Umeå	1957	
*639.	Tegelträsk sportklubb	1957	
640.	Umeå motionsgymnastikklubb	1957	1959
641.	Baggårds Skol-IF	1958	
642.	Brattens Sportklubb, Bratten	1958	1962
643.	Byske Realskolas IF	1958	1967
644.	Dikanäs Skol-IF	1958	1964
*645.	Dorotea Pojkidrottsförening	1958	
*646.	Finnforsfallets IK	1958	
*647.	GF Åsele-Spänst, Åsele	1958	
*648.	IFK Myrheden	1958	
*649.	Krångfors IF	1958	
*650.	Kvistforsens Sportklubb, Skellefteå	1958	
*651.	Lögdeå Sportklubb	1958	
652.	Skellefteå Minigolfklubb	1958	1969
653.	Skol-IF Fjällvråken, Hemavan	1958	1961

654.	Stornorrfors GF	1958	1961
655.	Strandkullens IK, Bäcksjö	1958	1959
*656	Strycksele IF	1958	
*657.	Umeå Bowlingklubb	1958	
*658.	Umeå Curlingklubb	1958	
*659.	Åsele pistolskytteklubb	1958	
*660.	Öravans IK	1958	
*661.	Aborrträsklidens Bollklubb, Lycksele	1959	
662.	Alimark-Verkens IF, Skellefteå	1959	1967
663.	Anderssons Värmes Bowling Club, Umeå	1959	1969
664.	Arvåns Sportklubb	1959	1961
665.	Björkstadens Kägelsällskap, Umeå	1959	1968
666.	Bolidens Brottarklubb	1959	
667.	Bowlingklubben Uman, Umeå	1959	1966
*668.	Högåkers OK, Norrfors	1959	
*669.	IK Studenterna, Umeå	1959	
670.	Jörns Bågsytteklubb	1959	1963
671.	Jörns Kommunala Realskolas IF	1959	1967
*672.	Karlsbäcks IF	1959	
*673.	Mångbyns Skol-IF, Mångbyn	1959	1962
*674.	Norrmjöle Tennisklubb	1959	
675.	Norsjö Tennisklubb	1959	
*676.	Ramselefors IF, Tvärålund	1959	
*677.	Skellefteå Bågsytteklubb	1959	
678.	Skogskarlarnas Bowlingklubb, Umeå	1959	1967
679.	Sorsele Realskolas IF	1959	1969
680.	Stalonbyggets IF, Stalon	1959	1961
681.	Södra Ersmarks Skol-IF, Umeå	1959	1967
*682.	Sörbypojknarnas IF, Långsjöby	1959	1962
683.	Umeå Sportskytteklubb	1959	
684.	Umeå Studentkårs IF	1959	1960
*685.	Vargfors IF, Bjurträsket	1959	1961
*686.	Vindelgransele IF	1959	
*687.	Västanträsk IF	1959	
688.	Västerbottens Folkblads Bowlingklubb Umeå	1959	

689.	Bowlingklubben Tellus, Umeå	1960	1961
*690.	Brattsbacka IK	1959	
691.	Dorotea Folkskolors IF	1960	
*692.	Hemavans IF	1959	
693.	Holmsunds Boxningsklubb	1960	1967
694.	Holmsunds Sportskytteklubb	1959	1968
695.	Husbondlidens Skol-IF, Husbondliden	1960	1965
*696.	Hälla IK, Hällaström	1960	
697.	Hällnäs Skogsskolas IF	1961	1967
698.	Insjö IF, Älgsjöås	1960	1963
699.	Jörns Tennisklubb	1960	
700.	KFUK:s och KFUM:s Idrottsavd, Skellefteå	1960	1963
*701.	Långsjöby IF	1960	
*702.	Tallsjö IF	1960	
703.	Umeå Centralskolas IF	1960	1964
704.	Örträsk Skol-IF	1960	1968

Under 1940- och 1950-talet bildades många skolidrottsföreningar i länet. Här Folkskolan i Skellefteå på skidutflykt.

Umeå Gymnastikförening bildad 1881 - länets äldsta idrottsförening

av Ivar Söderlind

På 1870- och 1880-talet växte åtminstone 30 frivilliga gymnastikföreningar fram i Sverige. En av dessa var Umeå Gymnastikförening som bildades i februari 1881 - Västerbottens första egentliga idrottsförening (icke skytteförening) med förutom gymnastik även skidor på programmet. Föreningens första ordförande var överste Svedelius som 1883 efterträddes av överstelöjtnant E von Boisman. Skolan och militären hade ett stort inflytande både i gymnastikföreningarna och skarpskytteföreningarna. Många av de första gymnastiklärarna hade militär bakgrund och övningarna utövades i Per Henrik Lings anda.

Skytteföreningar på 1860-talet

Tidigare fanns i länet ett antal skarpskytteföreningar där Umeå Skarpskytteförening (bildad 1861), Skellefteå Frivilliga Skarpskytteförening (bildad 1863) och Löfångers Skarpskytteförening (bildad 1865) var pionjärer. Dessa Skytteföreningar anordnade såväl sommar som vinter skjutövningar - ofta med stora penningvinster till och med till skolungdomar. Även vid de skidtävlingar som Umeå Gymnastikförening anordnade under 1890-talet var det fina prisbord, vilket vi kommer att ge exempel på i det följande. Vid denna tid skilde man inte på amatörer och professionella. Svenska Idrottsförbundets första amatörstadgar kom 1895 och Riksidrottsförbundets amatörbestämmelser för alla svenska specialförbund fastställdes 1906. Där framgår bl a att ”*de penningpris, som erövrats endast utgöra en ringa ersättning för hans omkostnader och ej ge honom vare sig inkomst el. biförtjänst.*”

De första idrottsföreningarna i övrigt i länet var Skellefteå Segelsällskap bildat 1881 och Umeå Segelsällskap bildat 1882.

Gymnastikövningar på 1880-talet

I Umebladet omnämns Umeå Gymnastikförening för första gången i en annons den 4 februari 1881: ”*Gymnastikföreningens öfningar ega rum Tisdagar och Thorsdagar kl 7 samt Lördagar kl 6 e. m.*” Två löjtnanter var instruktörer och man höll till i elementarläroverkets gymnastikhus uppfört 1865. Det var ett av Umeås största trähus med förutom gymnastiksal, ett antal lärosalar, kemisal, museiurum och lägenhet för skolvaktmästaren. Vid stadsbranden den 25 juni 1888 brann byggnaden ned till grunden. I oktober 1892 stod det nya Gymnastikhuset klart på läroverkstomten (nuvarande Mimerskolan) och är fortfarande i fullt bruk. I Umebladet den 28 september 1883 framgår på ett tidstypiskt sätt hur man såg på

Gymnastikövningarnas viktiga uppgift:

”Umeå gymnastiförening börjar sina öfwningar nästa Måndag kl 6 e.m, såsom synes af annonsen å första sidan. Wi uppmana alla unga män, som hafwa tid och tillfälle dertill, att deltaga i dessa öfwningar. Särskildt torde de wara behöfliga för sådana, som föra ett mindre rörligt lif, såsom lärare, tjenstemän wid landstaten, banken och lantmåterikontoret.

Notisen avslutas med dessa skarpa rader:

”Härtill kommer, att dessa öfwningar också kunna betraktas såsom en lämplig förströelse under den långa wintern. Tid dertill finns alltid. Hufwudsaken är att man har wilja och söker öfwerwinna den liknöjdhet och tröghet, hwaraf allför många unga män här i höga norden tycks vara smittade.”

Gymnastik och skidor

Ett vanligt mönster i idrottens barndom i Sverige och Västerbotten var att det först bildades specialklubbar som sedan tog upp fler grenar på sitt program då medlemmarna intresserade sig för andra idrotter. De tidiga gymnastikföreningarna fungerade ofta som inspirationskällor och rekryteringsunderlag för andra idrottsgrenar. Mycket tyder på att Umeå Gymnastikförening spelade en sådan roll i Umeå under 1880- och 1890-talet liksom Skellefteå Gymnastikförening i Skellefteå under 1890-talet (bildad 1891). Båda föreningarna hade tidigt skidsport på programmet och då speciellt backåkning för skolungdom.

Det bör även framhållas att de första frivilliga gymnastikföreningarna i huvudsak inte hade tävlingsmässiga motiv för sin verksamhet utan betonade hälsomotiv och sociala motiv. Även Umeå Gymnastikförening hade denna inriktning och anordnade ofta utflykter. Båttutflykter till Sand med ångaren ”Augusta” och skidutflykter till Ön är exempel på detta. Följande annons var införd i Umebladet den 10 februari 1887: *”Söndagen den 13 februari kl 10 f.m. företager Gymnastikföreningen en sportutfärd till Ön. Deltagarne torde samla sig nämnde tid å kyrkotorget”.*

Den första skidtävlingen

I en notis i tidningen ”Westerbotten” i mars 1891 finns det för första gången noterat att en skidtävling arrangerats i länet. Det var Umeå Gymnastikförening som anordnade en tävling för läroverkets skolungdom i början av mars månad under ledning av rektor Collin (ordförande i Gymnastikföreningen) och läroverkets inspektor överstelöjtnant Schöning. Till priser anslog föreningen 25 kr, en stor summa på denna tid (motsvarade en månadslön för en jordbruksarbetare). Någon ytterligare information om denna tidiga skidtävling redovisas inte.

Det första skidreferatet

Den 12 mars 1892 arrangerade Umeå Gymnastikförening en gång skidtävlingar för läroverksungdomarna. I Umebladet den 14 mars finns ett utförligt referat, sannolikt det första skidreferatet någonsin från en skidtävling i Västerbotten. Tävlingarna i längdåkning med 50 deltagare tog sin början kl 8 på morgonen efter en bana med start vid stora bron, runt Ön och med mål vid fåbodarna invid Öberget. Sträckans längd framgår inte och någon resultatlista med tider redovisas inte heller. Det framgår dock av tidningsreferatet vilka ungdomar som ”utmärkt sig” nämligen Lennart Wahlberg (senare känd idrottsledare) i nedre sjunde klassen som vid prisutdelningen på eftermiddagen i förstapris fick ett väckarur och Frans Gyllenberg i samma klass som tilldelades en resväska i andra pris. Damernas pris, ett större silverbestick, gick till B Himmelstrand i övre sjunde klassen. Vid 10-tiden fortsatte tävlingarna med backåkning. Två spår hade dragits från Öberget efter bergsslutningen ned till älven. De äldre eleverna åkte en längre och brantare bana med ett större gupp på mitten. Vi saxar ur Umebladet:

Skidtävlingar för skolungdom i Umeå vid sekelskiftet 1900. I bakgrunden syns Stora Hotellet och Rådhuset.

”En mycket vacker hållning och säkerhet visade lärjungen Carl Lundberg i femte klassen vid tagande af det ganska höga guppet. En 12-årig lärjunge Harald Sundholm i femte klassen förtjena ett särskilt omnämnande för den raskhet han visade.” Segraren Carl Lundberg fick ett par silverljusstakar i pris och tvåan Lennart Wahlberg en silverbägare. Ett extra pris (spegel och handduk) delades ut till D Högstadius i sjätte klassen för att han gjort de flesta kullerbyttorna i sina åk! Efter tävlingarnas slut ägde prisutdelningen rum på Öbacka. Den förrätades av överstelöjtnant Schöning som uppmanade läroverkets ungdom att fortsätta med den nyttiga och stärkande idrotten varefter han tackade Gymnastik-

föreningen för att man anordnat tävlingen. Rektor Collin avslutade på ett tidsty-
piskt vis med att utbringa ett leve för .... Schöning!

Återkommande skidtävlingar för ungdom

Vid samma tid under de följande åren återkom dessa skidtävlingar för läroverks-
ungdomarna med Umeå Gymnastikförening som arrangör. I Umebladet den 13
mars 1893 framgår att det årets tävling i längdåkning startade på Rådhusorget
och fortsatte över Rosendal genom skogen till Taveljön och landsvägen åter till
skidbacken vid Ålidbacken. Denna sträcka på 7.5 km tillryggalades på 47 minuter
av segraren Fritjof Skarin i klass 7. Backåkningen anordnades på Öberget på samma
plats som tidigare år och *”sträckte sig högst upp från Öbergets topp ner till
elfwen, war ungefär på midten att större gupp anbragts af kompetent person
uppskattad till mellan 3 á 4 meters höjd. Det var derfor med spändt och lifligt
intresse löpningens åsågs, då flere af de tüflande med säker hållning i swindlande
fart togo guppet odch wunno herför rättvis beundran.”* Prisutdelningen förrät-
tades på samma vis som året innan av inspektör Schöning som nu avancerat till
överste. Ett salongsgevärd med patroner var förstapris och i övrigt bestod pris-
bordet av silverbägar, väckarur, silverbestick, skinnväska, skridskor osv.

Lades ned innan sekelskiftet

Umeå Gymnastikförening fortsatte att anordna skidtävlingar ytterligare några år.
Den lades ned i slutet av 1890-talet då Umeå Idrottsförening tog över ansvaret att
arrangera skidtävlingar för ungdomarna. En gymnastikförening med samma namn
bildades 1932, då enbart med gymnastik på programmet. Allt sedan dess har Umeå
Gymnastikförening varit verksam.

Lappen Rimpi, en av 1890-talets bästa skidlöpare, tecknad
av Gunnar Widholm. Ur Svensk Skidsport 1945

Aktuella meddelanden

VIS:s styrelse fram till årsmötet den 15 mars 2005

Ordförande

Bengt Forsman, Axtorpsvägen 2, 903 37 Umeå
Telefon: 090-77 46 80 (b), 77 05 95 (fax), 070-348 68 (mobil)

Vice ordförande

Ivar Söderlind, Gökropsvägen 5 B, 906 51 Umeå
Telefon: 090-786 54 57 (a), 77 51 68 (b).
Email: ivar.soderlind@soc.umu.se

Sekreterare

Lennart Jonsson, Bruksgatan 25 D, 910 20 Hörnefors
Telefon: 0930-202 00 (b)
Email: lennart.jonsson5@spray.se

Kassör

Erik Svensson, Monteringsvägen 6, 903 60 Umeå
Telefon: 090-14 48 27 (b)

Övriga ledamöter

Birgit Haglund, Öbackavägen 16 0, 903 33 Umeå
Telefon: 090-12 88 93 (b)
E-mail: birgit.haglund@bmg.umu.se

Leif Hellgren, Basvägen 15, 931 46 Skellefteå
Telefon: 0910-77 64 15 (b)

Henry Lövbom, Skolgatan 3 A, 903 22 UMEÅ
Telefon: 090-12 25 90 (b), 073-023 02 09 (mobil)
E-mail: henry.lovbom@privat.utfors.se

Peter Möllersvärd, Genvägen 15, 903 62 Umeå
Telefon: 0660-280020 (b), 0660-89588 (a), 070-3406588 (mobil)
E-mail: peter.mollersvard@lvn.se

Lars Öster, Storgatan 39, 930 55 Jörn
Telefon: 0916-103 62

Genomförda caféträffar hösten 2004

Under hösten 2004 har Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap genomfört tre lyckade caféträffar:

Lill-Järven Larssons skidsamling i Granbergsträsk

Tisdagen den 7 september i Granbergsträsk med 27 deltagare. Skidlegenden Lennart "Lill-Järven" Larsson visade sin imponerande skidsamling m m som finns tillgänglig för allmänheten i byagården och berättade förstås också om sitt liv som skidåkare och ledare inför intresserade åhörare i sin gamla skola i hembyn. Vi noterar att många deltagare var av yngre årgång.

Amasoner på planen. Svensk damfotboll 1965-1980

Tisdagen den 12 oktober i IFK Umeås klubblokaler på Hyggesvägen med 19 deltagare. Jonny Hjelm, docent i historia vid Umeå Universitet, berättade på ett intresseväckande sätt om sin nyutkomna mycket uppmärksammade bok. Att den handlar en hel del om damfotbollen i Västerbotten gjorde föredragningen extra intressant. Referat kommer i nästa nummer av Visuellt.

Västerbottens Fotbollsförbund 1924-2004

Tisdagen den 2 november i IFK Umeås klubblokaler med 17 deltagare. Börje Sandgren, ordförande i Västerbottens Fotbollsförbund inledde och berättade initierat om förbundets 80-åriga tillvaro inför de mycket frågvisa och kunniga åhörarna. Referat kommer i nästa nummer av Visuellt.

Planerade caféträffar under våren 2005

Under våren 2005 planeras ytterligare tre caféträffar:

* Den 8 februari (fettisdag) med IFK Holmsund i Församlingsgården, Holmsund. Ordförande Ralph Höber har kontaktat gamla IFK:are för medverkan.

* Efter årsmötet den 15 mars i Bureå med Bureå IF. Fotboll skall vara huvudtema.

Ytterligare en caféträff skall arrangeras i april månad (12 eller 19 april).
Intresse finns att besöka 50-åriga Umeå Golfklubb eller 70-åriga Morö BK.

Medlemmar

I november 2004 har VIS 153 betalande medlemmar vilket är en mindre än i början av året. Åtta medlemmar har inte betalt årsavgiften för 2004.

Nya medlemmar, organisationer

Bureå IF, Rotegatan 13, 930 15 Bureå

Tegs SK, Box 2052, 900 05 Umeå

Universitetsbiblioteket, 901 74 Umeå

Nya medlemmar, privatpersoner

Ingemar Hällgren, Bäckgårdsvägen 6, 143 42 Vårby

Sture Johansson, Norra Ersmarksgatan 64, 903 44 Umeå

Johan Key, Kungsgatan 46 B, 903 26 Umeå

Anders Rönnblom, Köpmansgatan 16, 931 31 Skellefteå

Guscha Sjöstedt, Pennstigen 11, 931 41 Skellefteå

Egon Viklund, Korpralsvägen 3 A, 3 tr, 904 32 Umeå

Karl Ivar Åsander, Backvägen 6, 913 34 Holmsund

Nya adresser

Västerbottens Ishockeyförbund, Mossgatan 27, 931 70 Skellefteå

Skellefteå IF c/o Mikaelsson, Brännavägen 8, 931 33 Skellefteå

Mauritz Eriksson, Sörrissjö 202, 890 37 Gideå

Åke Furberg, Skråmträsk 375, 931 96 Skellefteå

Rolf Häggglund, Aprikosgatan 19 A, 162 60 Hässelby

Bruno Lundström, Norrbölegatan 11, 931 41 Skellefteå

Peter Möllersvärd, Genvägen 15, 903 62 Umeå

Lennart Olofsson, Löfstigen 28, 903 43 Umeå

Walter Rönmark, Korstabergsvägen 18, 856 34 Sundsvall

Rune Ångström, Nybruksgatan 6, 921 52 Lycksele

Avlidna

Lennart Magnusson, Nygatan 63 B, 931 31 Skellefteå

Sven-Erik Fahlman, Annastigen 53 A, 931 70 Skellefteå

Protokollböcker

Två idrottshistoriskt intressanta protokollböcker från VIS första år med Stig-Henrik Wiklunds mycket innehållsrika protokoll och minnesanteckningar har kommit tillrätta via Folk rörelsearkivets försorg.

Stadgar för VIS

VIS stadgar från 28 april 1988 har reviderats.

Idrottshistoriska rikskonferensen i Karlstad

Den 11-12 september 2004 arrangerade Värmlands Idrottshistoriska Sällskap den 11:e idrottshistoriska rikskonferensen i Karlstad, denna gång utan deltagande från VIS. Konferensen anordnas vartannat år med representanter för idrottshistoriska sammanslutningar för att konferera om gemensamma frågor. Den fjärde konferensen 1990 anordnades för övrigt vid Västerbottens Museum i Umeå. Vid årets konferens i Karlstad beslutades att bilda

Idrottshistoriska Riksförbundet för idrottshistoriska sällskap/föreningar och museer i Sverige. På programmet i övrigt fanns "Idrottshistoriskt arbete i framtiden. Ny teknik (Internet, video, multimedia etc.", "Länsmuseernas, folk rörelsearkivens och hembygdföreningarnas roll i det idrottshistoriska arbetet", "studiebesök på Degerfors fotbollsmuseum", "Anders Borgström berättar om IF Götas 100-åriga historia" osv.

Idrottshistoriska Riksförbundet

Följande punkter finns i nybildade Idrottshistoriska Riksförbundets ambitiösa projektbeskrivning:

- * Skall vara en fristående organisation
- * Skall arbeta för att skapa ett idrottshistoriskt intresse i Sverige
- * Skall tillsammans med RF, SF och DF arbeta med idrottshistorisk dokumentation.
- * Skall utveckla arbetssätt/metoder för idrottshistorisk dokumentation
- * Skall bedriva utbildning för medlemsorganisationer
- * Skall skaffa rikstäckande samarbetspartners för att bli lösa ekonomifrågor
- * Skall genomföra Rikskonferenser

- * Skall arbeta med information och marknadsföring via bl a hemsida
- * Skall utarbeta en gemensam idekatalog för medlemsorganisationerna
- * Riksförbundets årsmöte skall äga rum vartannat år i anslutning till Rikskonferensen
- * Riksförbundet är arrangör av framtida Rikskonferenser tillsammans med utsedda lokala arrangörer

Sällskapets hemsida

Västerbottens Idrottshistoriska Sällskaps hemsida är nu äntligen uppdaterad och har fått ny webadress: www.visac.se

På den nya hemsidan finns bl a drygt 50 länkar till hemsidor med idrottshistoria (idrottshistoriska sällskap/föreningar och museer). Ny webmaster är Åke Runnman, Örträsk och informationsansvarig är liksom tidigare Ivar Söderlind

BLI VIS-MEDLEM! Sätt in 100kr på pg 38 98 30 - 1.

MINIATYRGOLF-BANA

öppnas i dag kl. 12, i Umeå vid Nygatan (tomten bakom Posten)

Ni måste pröva detta utomordentligt roliga och intressanta spel, så förstår Ni genast den popularitet det tillvunnit sig överallt — bland alla åldrar. Instruktion gives på platsen.

Ett parti kostar 35 öre, inkl. protokoll
Var med redan från början! — Tävlningar arrangeras i sommar!

Golf-banan kommer att hållas öppen: vard. kl. 9—23, söndagar kl. 9—11 och 1—23.

Annons ur Västerbottens Kuriren 1935

In memoriam

Lennart Magnusson - den legendariske idrottsledaren

Av Bo Fuhrman, Norra Västerbotten

Skellefteås förre fritidschef och ständige ledamoten i Västerbottens Ishockeyförbund, Lennart Magnusson, Skellefteå, bilden, avled på onsdagsmorgonen den 18 augusti. Han blev 87 år.

”Magnus” ringde för några veckor sedan: Han var full av liv och klagade intensivt på domarna i EM-fotbollen.

- Såg du glidacklingen, Bosse? Hur kan killen undvika att bli utvisad! sa Magnus. Åsikter har denne kraftkarl alltid haft. Han har aldrig gillat omskrivningar.

Med käppen har Magnus dirigerat folk i sitt livsverk, Skellefteå Isstadion. Inte alltid har han varit rumsren, men bakom den intensiva argumenteringen och det talande kroppsspråket har funnits ett mycket stort hjärta. Man kunde inte undgå att gilla killen.

Ofta drog Magnus fram gamla minnen, och de otaliga besöken i Skellefteås vänort Pardubize tillhörde livets höjdpunkter för denne hedersman. Dessutom stod han alltid vid ord. Även när det blåste småspik.

En idrottsledare i Skellefteå sa igår: - Magnus gav alltid klara besked direkt: Kör - eller dra ditt pepparn växer! Då visste man. Vad Magnus betytt för Skellefteås idrottsliv i allmänhet och Västerbottens ishockey i synnerhet kan knappt beskrivas i ord. Ändå var Skellefteå bara andra halvlek i livet. Dessförinnan hann han med 246 matcher i Östers A-lag i fotboll och dömde idrott i fyra sporter: fotboll, bandy, handboll och ishockey. Höjdpunkten var en SM-final i handboll mellan Redberglid och Karlskrona.

På senare år har han varit sjuklig, men Magnus fanns ibland på handikappläktaren vid förra säsongens ishockeyfester i Isstadion. Hans sista stora önskedröm var att få en gata, den vid Isstadion, uppkallad efter sig. Men problemet har varit att ingen kan få det i sin livstid, enligt Kommunförbundets rekommendationer. Det är dags nu, Skellefteå kommun.

Magnus efterlämnade dottern Lena, sönerna Bengt och Peter samt barnbarn. Han insomnade lugnt och stilla på onsdagsförmiddagen den 18 augusti i sviterna av flera lunginflammationer.

Lennart Magnusson - legendarisk idrottsledare i Skellefteå.

In memoriam

Sven-Erik Fahlman - Visuellt stormästare i frågesport

Av Ivar Söderlind

Sven-Erik Fahlman, Skellefteå avled efter en tids sjukdom den 1 juni 2004, 80 år gammal. Han var medlem i Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap sedan starten 1988.

Stort idrottshistoriskt intresse

Han hade ett stort idrotts- och idrottshistoriskt intresse och var en riktig kalenderbitare. Det visade han genom våra trevliga pratstunder via telefon och inte minst när det gäller den återkommande idrottsfrågesporten i vår tidskrift. Han är ”**Visuellt Stormästare**” i frågesport. Redan när jag började med mina Visuelltips i nr 10, maj 1994, fanns han med (hade 11 rätt av 12 möjliga). Sedan har han alltid (i tio år) skickat in sina svar på våra idrottshistoriska frågor och imponerade varje gång med sina kunskaper. Det var inte många frågor han missade genom åren - inte heller när Åke Forsberg började med sina smeknamn på västerbottniska idrottsmän. I majnumret av Visuellt 2004 kunde jag meddela att Sven-Erik hade suveräna 17 rätt av 20 möjliga på ”Fotrex’s” kluriga frågor i föregående nummer av Visuellt. I 18 år spelade Sven-Erik fotboll i Hjoggböle Idrottsförening och följde på äldre dar med stort intresse all idrott i media.

Uppvuxen i Falmarksheden

Sven-Erik var född och uppvuxen i Falmarksheden och gifte sig 1949 med Astrid Rönnqvist från Hjoggböle. De fick tre barn, två döttrar och en son. Till att börja med var de bosatta i Sven-Eriks hemgård i Falmarksheden och 1958 flyttade de till Skellefteå och ett eget nybyggt hus på Mosskatan. År 1969 bosatte sig familjen i Varberg och flyttade fem år senare tillbaka till Falmarksheden. Sedan 2000 var Sven-Erik och Astrid bosatta i Skellefteå.

Fram till 1977 arbetade Sven-Erik som murare då han på grund av komplikationer av sin diabetes omskolade sig. Han arbetade sedan på Folkrorelsearkivet i Skellefteå till sin pensionering där han stortrivdes. Tilläggas bör att även Sven-Eriks bror Hans, bosatt i Umeå, är medlem i VIS och många gånger genom åren har visat stora kunskaper i vår frågesport.

Sven-Erik Fahlman

In memoriam

Bjarne Andersson - den store idrottsprofilen

Minnesord från Vidar Martinell

Bjarne Andersson, Mora, Stor grabb nummer 62 inom svensk skidsport och en av de största viljemänniskorna som någonsin funnits inom svensk idrott, avled hastigt och oväntat i augusti 2004, 64 år gammal. Med Bjarnes bortgång har en mycket stor svensk idrottsprofil gått ur tiden. När det gäller hans internationella framträdanden är väl hans Skidspelsseger i Umeå 1966 och tredje plats i "För-OS" 30 km 1967 hans största framgångar. VM-fyra 1966 (stafett + 15 km), OS-silver i stafett samt sjätte plats på 15 km 1968 är andra stora lopp han gjort.

Sitt livs lopp i Umeå

Sitt livs lopp gjorde han i Umeå den 13 mars 1966 när han vann en stor seger i Svenska Skidspelel, 57 sek före tvåan Assar Rönnlund. I SM tog han två individuella guld, (14 ggr bland de tio främsta), fem lag-SM-guld och hela åtta guld i stafett! Den mera som sprinter ansedde Bjarne blev tvåa i Vasaloppet 1965 och 1971, fyra 1964 och 1968.

Tävlande för IFK Umeå i friidrott

När det gäller friidrott kan han ståa med tre individuella SM-tecken i terräng + ett i lag samt två landskamper. Trea i Lidingsöloppet 1967. Personliga rekord: 5.000 m 14.17,8, 10.000 m 29.54,2, halvmaraton 1:07.47 och helmaraton 2:27.41. Tiden på 5000m slog han 1960 när han en säsong tävlade för IFK Umeå i friidrott. Det året gjorde han sin värnplikt på K4 i Umeå.

Bjarne Andersson

Förbundscapten och expertkommentator

Åren 1976-1980 var Bjarne mycket lyckad förbundskapten och framträdde i TV som populär expertkommentator 1983-1987. När man blickar tillbaka på de svenska framgångarna 1977-1980 får man inte glömma bort Bjarnes goda arbete

som förbundskapten. Hans del i svenska längdmedaljerna den perioden var av avgörande betydelse. Bättre tränare har vi aldrig haft” sa guldkvartetten från VM 1978.

Bjarne Andersson, ”Evighetsmaskinen från Ödeshög”, minns man som en mycket positiv och glad grabb - livlig till hela sin läggning! Vila i frid Bjarne efter en mycket lång och hängiven arbetsdag inom svensk idrott. Vi lyser frid över Ditt mycket vackra minne!

**Besök VIS:s hemsida
som nu äntligen finns
på nätet!
www.visac.se**

STJÄRNOR

I RAMPLJUSET

IFK HOLMSUND

IF Kamraterns, Holmsund, bildades 8 juni 1923, och kan alltså i juni nästa år fira 25-årsjubileum. Initiativet togs av ett antal intresserade med föreningschefen vid Holmsunds AB, Gustav Wastin i spetsen. Medlemsantalet är f. n. 200, och följande idrotter står på programmet: fotboll, fräckrott, bandy, ishockey och brottning. Fräckrotten hade sin glansperiod inom föreningen på 20-talet då IFK tillfogade över ett starkt guld, bl. a. 10-faldigt distriktsmästaren i sågås Holger Sundström, samt flerfaldige mästaren i löpsingar från 100 till 800 meter Lemnart Gabrielsson.

Fotboll är för närvarande den stora idrotten, och IFK kan räkna sig till distrikts främsta lag. Bl. a. kan man peka på fyra DM-segrar samt framgångar mot div. II-klubbar från andra Sverige. A-laget har varit med i cupslöjningen 4 år och genom årets DM-seger kvalificerat sig till deltagande på nytt. Föreningen skickar dessutom med distrikts bästa reservlag, som sex år i följd haft förtjänad reseringsmedan. Dessutom disponerar IFK juniorlag samt två pojklag av god klass.

A-laget ser ut, från mål, som följer:

Målvakt: Bert-Olov Zachrisson, 25 år, koptist. Han räknas som Sveriges bästa målvakt och torde vara i klass med många allsvenska keepers. Har tillhört A-laget i sju år och har 18 landsmatcher.

Försvare: Gösta Eriksson, 22 år, handskåtskrive. Han gör nu sin första säsong som ordinarie i stället efter att tidigare ha spelat reserv på olika platser. Skick och brytstark med fin stöt på bollen.

Västerback: Kjell Kriström, 26 år, svarvare. Har spelat två år i IFK. Svår för forwards att passera tack vare sin stora raskvift.

Högerback: Torger Rutherford, 29 år, försman. B. började i IFK vid 16 års ålder och b. i. v. 22 år var en av årets bästa backar och har spelat 12 år i A-laget samt medverkat i flera landsmatcher.

Osterback: Bengt Ödm, elektriker, 20 år. En verkligt fin taktiker med stor brytfförmåga. 10 år i laget. Har 4 landsmatcher.

Västerhalv: Gunnar Lundberg, 21 år, koptist. Lagets främsta bollskickare. L. är dessutom mycket bra i huvudspelen. Har tidigare spelat för U. T. K. och gör nu sin första säsong för IFK.

Högerflytt: Hjalmar Sandberg, 26 år, landskänsligt. En mycket snäll och skickfullt man. 10 år i A-laget. Har 13 landsmatcher.

Högerflytt: Egil Johansson, 22 år, fabriksarbetare. Lagets yngste men snabbaste spelare. God drökare.

Ossler: Sixten Söderström, 27 år, verkstadsarbetare. Kapten och mycket ofta även "matchvinnare". Strålspelar-specialist. Har spelat 9 år i A-laget och har 24 landsmatcher.

Västerflytt: Håkan Johansson, 22 år, elektriker. Spelade tidigare för laggenassklubben Gardsås. En snäll och arbetsvillig inner. 7 år i A-laget.

Västerflytt: Stigvard Eriksson, 24 år, fabriksarbetare. Snabb och skick, god skytt. Har medverkat fyra år i Kamraterns.

FOTBOLL

på **UMEDALENS** fotbollplan
Umedalens I. F.

versus

Holmsundskam-
raterna

Söndagen den 20 juni kl. 4 em.

Annons ur Västerbottens Kuriren 1935

IFK Holmsund 1947.

Stående fr. v.: Henning Sandberg, Egil Johansson, Bengt Ödin, Sixten Söderström, Håkan Johansson och Sigvard Eriksson.

Knästående fr. v.: Torgil Ruthström, Göte Erixon, Bert Olov Zackrisson, Kjell Kriström och Gunnar Lundberg.

I junior-SM blev det sensation i tvärsprång:
Från Nordinggrå en 20-åring sköttes utslags upp.
Med hjerten, självisk tog hon till sig hem med glans
och pressen skrev: Vi aldrig skickat her en spånt som han.

En's bästa är han hoppade i SM med all's beiv
att mästare han blev med resultatet femton, tio,
och sången veterans i skogen smolade: Mississ,
här tror jag gamla spånt-Svensman har fått sin överman!

Sin skåpskitt som student-korpsen han klara av i fjel
som hanne dock tilläta följt, mata kring "Inn pol till pol".
Det visa sig att milittära livet gjort god fjelst,
ty han blev mycket starkare — och lärohöll sin spånt.

I fjelst-SM gjorde han på nytt ett tillkapp,
med fyraten, fjuguren han tog rätt klart sitt mästarekap.
Med "Spånta" rekord han skita sin, fick övertramp just då,
men skottet är att han i är utomtingen kan då.

I andra grenar och är unge Åhman gamla allag,
Guldets 7,10 har han hoppat ut lång,
och 1,90 spåntligt har han klämt flut i höjd,
men fjelst sål han i tvärsprång eller rekordet blir han skid.

Ne liest han på skollärosvamen med stor fjel,
det yrket har för många stjärnor blivit en merit,
ty Wids, "Spånta" och Aron A. — envar är stor idel
han ungdomen — och Åhman, han har samma frönlidhet.